

Vadlīnijas attālinātu mācību īstenošanai kombinēta mācību procesa ietvaros

Aktualizēti metodiskie ieteikumi vispārējās un
profesionālās izglītības iestādēm

2022. gada 31. augustā

Valsts izglītības satura centrs | ESF projekts Nr. 8.3.1.1/16/I/002
Kompetenču pieeja mācību sa

Valsts izglītības
satura centrs

SKOLA
2030

Vadlīnijas attālinātu mācību īstenošanai kombinēta mācību procesa ietvaros. Metodiski ieteikumi vispārējās un profesionālās izglītības iestādēm.

Metodiskie ieteikumi izstrādāti Eiropas Sociālā fonda projektā "Kompetenču pieeja mācību saturā" (turpmāk – Projekts).

Metodisko ieteikumu izstrādi Projektā vadīja **Zane Oliņa**.
Metodisko ieteikumu aktualizāciju attālināto mācību procesa organizēšanai vadīja **Liene Zeile**.

Metodiskos ieteikumus izstrādāja: **Austra Avotiņa, Mihails Basmanovs, Inese Bautre, Zane Bēķe, Madara Kosolapova, Inga Krišāne, Rita Kursīte, Inese Lāčauniece, Irēna Nelsone, Ansis Nudiens, Pāvels Pestovs, Arvils Šalme, Dina Šavlovska, Lita Vēvere un Jānis Vilciņš.**

ISBN

Saturs

Mācību darba organizācija	4
Mācību saturs un pieeja	6
Skolēnu / audzēkņu mācību snieguma vērtēšana	8
Vispārīgie ieteikumi mācību satura plānošanai un īstenošanai	10
Mācību jomas:	
Valodu mācību joma	12
Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību joma	16
Sociālā un pilsoniskā mācību joma	23
Dabaszinātņu mācību joma	25
Matemātikas mācību joma un priekšmets	27
Tehnoloģiju mācību joma	30
Veselības un fiziskās aktivitātes mācību joma	33

Vadlīnijas, resursi un tehnoloģiju rīki klātienēs, kombinēta un attālināta mācību procesa nodrošināšanai:

- Vadlīnijas: <https://www.skola2030.lv/attalinata-macisanas/vadlinijas>
- Digitālie resursi: <https://www.skola2030.lv/attalinata-macisanas/macibu-saturs>
- Tehnoloģijas: <https://www.skola2030.lv/attalinata-macisanas/tehnologijas>

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJA

Vispārīgie ieteikumi

Ikdienas mācību procesā iekļaujot attālināto mācību elementus, tiek pilnveidotas digitālās prasmes un adaptācijas spējas darbam dažādās situācijās, kā arī izglītojamo pašvadītas mācīšanās prasmes.

Plānojot attālināto mācību īstenošanu, izglītības iestāde

Organizē mācību darbu, mērķtiecīgi iekļaujot attālināto mācību elementus

Mācību priekšmetu (kursu, moduļu) stundu īstenošanas plānā un darba organizācijas plānā (stundu / nodarbību sarakstā) izglītības iestāde norāda attālināto mācību ietvaros plānotās stundas semestrī.

Ievēro Ministru kabineta noteikumos "Attālināto mācību organizēšanas un īstenošanas kārtība" attālinātajām mācībām maksimāli pieļaujamo laiku pamatizglītības un vidējās izglītības pakāpē, kuru izglītības programmu apguvi apliecina valsts atzīts izglītības vai profesionālās kvalifikācijas dokuments, kā arī izglītības un profesionālās kvalifikācijas dokuments, attālinātās mācības kā sastāvdaļu izglītības programmas apguvei klātienēs formā:

- 3. klasei var īstenot līdz pieciem procentiem no plānotā mācību stundu skaita mācību priekšmetos mācību gadā;
- 4. līdz 6. klasei var īstenot līdz 10 procentiem no plānotā mācību stundu skaita mācību priekšmetos mācību gadā;
- 7. līdz 9. klasei var īstenot līdz 15 procentiem no plānotā mācību stundu skaita mācību priekšmetos mācību gadā;
- 10. līdz 12. klasei var īstenot līdz 20 procentiem no plānotā mācību stundu skaita mācību priekšmetos (kursos) mācību gadā;
- profesionālās pamatizglītības programmās var īstenot līdz pieciem procentiem no plānotā kopīgo stundu skaita programmā gadā, ieskaitot moduļu praktisko daļu, prakses moduli vai kvalifikācijas praksi;
- profesionālās ievirzes izglītības programmās attālinātās mācības var īstenot līdz pieciem procentiem no plānotā kopīgo stundu skaita programmā;
- profesionālās vidējās izglītības programmās un arodizglītības programmās var īstenot līdz 20 procentiem no plānotā kopīgo stundu skaita programmā, ieskaitot moduļu praktisko daļu, prakses moduli vai kvalifikācijas praksi;
- profesionālās tālākizglītības programmās var īstenot līdz 20 procentiem no plānotā kopīgo stundu skaita programmā, ieskaitot moduļu praktisko daļu, prakses moduli vai kvalifikācijas praksi;
- profesionālās pilnveides izglītības programmās attālinātās mācības var īstenot līdz 30 procentiem no plānotā kopīgo stundu skaita programmā.

Lai uzturētu prasmes mācīties attālināti un regulāri atjauninātu saistīto zināšanu, pieredzes un tehnoloģiju bāzi, būtu ieteicams katram mācību priekšmetam semestrī vismaz vienu mācību stundu realizēt attālinātā režīmā. Tā kā šīs prasmes un kapacitāte palielinās, savukārt negatīvā attālināto mācību ietekme sarūk līdz ar pieredzi un vecumu, var ieviest "apgrieztās piramīdas" modeli, t. i., nosakot attālināto mācību stundu skaitu mēnesī, kas jānodrošina dažādos vecumposmos. Jaunākajiem izglītojamajiem – mazāk (piemēram, 1–2 h mēnesī), palielinot šo skaitu ar katru mācību gadu. Svarīgi ir atstāt pietiekamu brīvību pedagogiem, lai tie varētu izvērtēt to, kuras tēmas ir derīgākas attālinātām mācībām, un saskaņot šīs darbības savstarpēji, iespējams, grupējot tās konkrētās dienās, lai izglītojamajiem laika plāns būtu maksimāli ērts un paredzams.

Plāno, ievieš un patstāvīgi uzrauga interneta un viedierīču lietošanas kultūras pilnveidi

Izglītības iestāde patstāvīgi pieņem lēmumu par detalizētākas attālināto mācību organizēšanas kārtības noteikšanas formu, proti, izdodot atsevišķu vai arī papildinot jau spēkā esošos iekšējos normatīvos aktus. Iekšējos kārtību noteikumos jāietver noteikumi par attālināto mācību organizēšanu un īstenošanu, to skaitā norādot informāciju par tehnisko līdzekļu pieejamību attālināto mācību procesa nodrošināšanai, par apmeklējumu un kavējumu uzskaitīšanu attālināto mācību ietvaros, par rīcību gadījumos, ja izglītojamā dalība attālināto mācību procesā nav iespējama vai ir traucēta tehnisku iemeslu dēļ, par drošības prasību ievērošanu attālināto mācību laikā un saziņas kārtību izglītojamā drošības vai veselības apdraudējuma gadījumā.

Izvērtē dažādu attālināto mācību formu atbilstību sasniedzamajam rezultātam

Attālināto mācību laikā galvenokārt noris izglītojamā patstāvīgs darbs vai darbs mazās grupās, nevis tikai tiešsaistes mācību stundas. Tas ir laiks, kurā izglītojamais pats plāno savu mācību laiku. Tas ir arī laiks, ko vajadzības gadījumā izglītības iestāde var izmantot izziņas materiālu studēšanai, muzeja, izstādes apmeklējumiem, lauka pētījumiem u. tml. Tāpat izglītības iestādei var nodrošināt iespēju izglītojamam apgūt mācību saturu, piemēram, mazajās grupās, veicot projekta darbu izglītības iestādes bibliotēkā.

Ja attālinātās mācības plānots īstenot ar informācijas tehnoloģiju starpniecību, izglītības iestāde nodrošina tiešsaistes mācīšanās tehnisko vidi, kas atbalsta sinhronu un asinhronu attālināto mācīšanos, kā arī digitālu mācību materiālu pieejamību izglītojamajiem, ievērojot konkrētas noteikumu projektā ietvertas prasības. Vienlaikus ir noteikts, kāds regulējums nosakāms izglītības iekšējos normatīvajos aktos.

Nodrošina jēgpilnu ekrānlaika izmantošanu

Izglītības iestādes, sadarbojoties ar ģimenēm, var nodrošināt, ka bērni šo laiku mērķtiecīgi izmantos mācību nolūkos. Skaidrot bērnu vecākiem, kā tiek izmantotas modernās tehnoloģijas mācību procesā un atbilstoši skolēnu vecumposmam iesaistīt vecākus ergonomikas nodrošināšanā darbam ar ierīcēm mājās. Pievērst vecāku un skolotāju uzmanību brīdinošām pazīmēm bērna uzvedībā, kas var liecināt par pārmērīgu, nekontrolētu aizraušanos ar moderno tehnoloģiju lietošanu.

Sadarbojas, veidojot pozitīvu attieksmi pret attālinātām mācībām

Lai īstenotu un nodrošinātu attālinātas mācības, iesaistītajām pusēm ir jāstrādā komandā, veidojot pozitīvu attieksmi. Gan izglītības iestādei ar saviem tehniskajiem un tehnoloģiskajiem resursiem un atbalstu, gan pedagogiem ar atbilstošu sagatavotības līmeni un savām zināšanām, pašvaldībām kā izglītības iestāžu dibinātājiem, nozares ministrijām, sadarbības partneriem, sniedzot atbalstu digitālo risinājumu attīstībai, to skaitā digitālo mācību līdzekļu izveidei un uzturēšanai, nodrošinot izglītojamajiem, tostarp studējošajiem, drošu vidi, kurā kvalitatīvi apgūt attiecīgo mācību saturu.

MĀCĪBU SATURS UN PIEEJA

Mērķtiecīgi saplānot skolēnam sasniedzamos rezultātus, izvērtējot, kurus no tiem vislabāk iemācīt katrā no mācību veidiem

Mērķtiecīgi saplānot sasniedzamos rezultātus, kurus šajā mācību gadā svarīgi apgūt visiem skolēniem. Plānojiet mācību satura apguvi klātienē un attālinātām mācībām, paredzot katram mācību veidam atbilstoši sasniedzamus rezultātus un mācību metodes.

Veltiet laiku mācību gada sākumā un pirms katra temata uzsākšanas, lai noskaidrotu skolēnu zināšanas un prasmes, atbilstoši plānojot tālākos soļus, paredzot, kuri mācību satura jautājumi un ar kādām metodēm, paņēmieniem vai stratēģijām apgūstami.

Izvēlieties sasniedzamos rezultātus, kurus vislabāk iemācīt klātienē un kurus efektīvi iespējams iemācīt attālinātajās mācībās (piemēram, klātienē plānojot pētniecisko laboratorijas darbu praktisko daļu, bet darba gaitas plānošanu, nepieciešamos aprēķinus – attālināto mācību laikā). Turpiniet arī klātienē mācībās izmantot digitālus risinājumus, lai skolēniem / audzēkņiem būtu prasmes un pieredze tos izmantot gan kombinēto, gan attālināto mācību laikā.

Izmantojiet kombinēto mācību priekšrocības, pievēršot pastiprinātu uzmanību digitālo, pašvadītas mācīšanās prasmju attīstīšanai, nostiprinot prasmes piekļūt, izvērtēt, atlasīt informāciju no daudzveidīgiem avotiem, izmantojot gan skolēnu rīcībā esošus drukātus izziņas materiālus, gan paplašinātas piekļuves iespējas bezmaksas multimodāliem digitālajiem resursiem, tos skatoties, klausoties, analizējot, kā arī pēc iespējas radot savu digitālo saturu.

Plānojiet skolēnu / audzēkņu iespējām atbilstošu kopējās slodzes apjomu

Pārdomāti izvēlieties katru mācību uzdevumu, skaidri nosakot, kuru sasniedzamo rezultātu apguvi tas sekmēs un cik daudz laika skolēnam vajadzēs tā izpildei. Dodiet tikai tādus mācību uzdevumus, par kuriem ir skaidrs, pēc kādiem kritērijiem tos vērtēsiet, kad un kā skolēni par tiem saņems atgriezenisko saiti. Piedāvājiet pārdomātu, reāli paveicamu darba struktūru un stratēģijas kvalitatīvai darba paveikšanai.

Rēķinieties, ka kombinētā mācību procesā daudziem skolēniem / audzēkņiem nepieciešams ilgāks laiks darbu veikšanai.

Kopā ar kolēģiem plānojiet skolēna kopējo dienas un nedēļas noslodzi, izveidojot katras klases kopējo mācību plānu, tostarp saskaņojot darbu iesniegšanas termiņus, kā arī patstāvīgam darbam, izglītojamajiem vienā dienā potenciāli nepieciešamo laiku darbam ar IT.

Plānojiet daudzveidīgus mācību uzdevumus, kas rosina skolēnus / audzēkņus darboties praktiski, izmantot daudzveidīgus informācijas avotus, pēc iespējas samazinot to skolēnam patstāvīgi apgūstamā mācību satura un mācību uzdevumu apjomu, kas veicams tikai pie datora ekrāna.

Neatkarīgi no īstenotā mācību veida apsveriet iespēju atteikties no ierastā, nemainīgā stundu saraksta visa mācību gada garumā, samazinot mācību priekšmetu skaitu, kurus skolēns mācās vienlaikus katru dienu, katru nedēļu.

Iedibiniet visiem lietotājiem saprotamu un paredzamu saziņas sistēmu

Piedāvājiet skolēniem / audzēkņiem vienotu mācību plānu ar sasniedzamajiem rezultātiem, plānotajiem klātienē / attālināto mācību pasākumiem, konsultāciju laikiem, visiem veicamajiem uzdevumiem, darbu iesniegšanas prasībām un termiņiem iepriekšējās nedēļas noslēgumā, izmantojot, piemēram, e-klases stundu sarakstu vai vienotu tiešsaistes *Google* dokumentu. Pēc iespējas plānojiet konsekventas, paredzamas darbu veikšanas un / vai iesniegšanas prasības un ritmu.

Izmantojiet vienu saziņas un mācību platformu, ierobežotu tehnoloģisko rīku kopumu vienu un to pašu mācību funkciju īstenošanai visos mācību priekšmetos. Skaidri komunicējiet skolēniem un vecākiem, kuri rīki tiks izmantoti kādiem mērķiem, pakāpeniski ieviešot paredzamu, nemainīgu sistēmu.

Skaidri komunicējiet skolēnam, ar kādu sasniedzamo rezultātu apguvi saistīts ikviens mācību uzdevums, kā viņa darbu vērtēs, kad un kādā formā jāiesniedz darba rezultāts, kuri darbi tiks vērtēti ar atzīmi, kā atzīme ietekmēs noslēguma vērtējumu, kādas ir skolēnu / audzēkņu iespējas uzlabot savu vērtējumu.

Saziņā ar skolēniem / audzēkņiem ievērojiet drošas datu pārraides, glabāšanas un publiskošanas principus:

1) izvērtējiet tādu patstāvīgu darbu uzdošanas mērķi un lietderību, kuru izpildē un sasniedzamo rezultātu demonstrēšanā nepieciešams fotografēt vai filmēt skolēnu / audzēkni vienu pašu vai kopā ar ģimenes locekļiem; ja skolēns / audzēknis atsakās šādu darbu veikt, piedāvājiet alternatīvas iespējas; 2) skaidrojiet skolēnam / audzēknim, kā veicams video ieraksts vai apstrādājama fotogrāfija, lai attēls ietvertu tikai mācību uzdevuma izpildei nepieciešamo – bez nevajadzīgas papildinformācijas; 3) glabājiet no skolēna /

audzēkņa saņemtos darbus droši un tikai tik ilgi, lai pārliecinātos par sniegumu un sniegtu atgriezenisko saiti.

Piedāvājiēt mērķtīecīgu un sistematīsku atbalstu mācībām

Paredzīet pīetīekamu laīku un izmantojīet daudzveīdīgu saņēmīenus skolēnu īepazīstīnāšanai ar jaunu mācību saturu un mācīšanās vīrzišanai, precīzi norādot būtīskākos satura akcentus, pīedāvājot daudzveīdīgu saēmērus un demonstrācijas jaunā satura īzkaidrošanai, modelējot un tīeši mācot stratēģījas darba paveīkšanai, nodrošinot īespējas vīngрінātīes un saņemt atbalstu un atgriezenīsko saiti mācīšanās procesā.

Izmantojīet jau gatavus, vairākumam skolēnu pīeejamus skaidrojumus jaunā mācību satura apguvei, nostīprināšanai vai atkārtošānai.

Maksimāli izmantojīet klātīenes mācību laīku klaseī vai mazākām skolēnu / audzēkņu grupām, lai uzsvērtu būtīskākos mācību satura akcentus, skaidrotu jēdzīenus, apspīestu dažādus uzdevumu rīsināšanas saņēmīenus, nekavējotīes atbīldētu uz skolēnu jautājūmīem par mācību saturu.

Paredzīet personalīzētu atbalstu skolēnīem, kam tas papīldu nepīecīešams, pīedāvājot uzdevumu paraugus, atgādnes, plānu sagataves, papīldu konsultācijas klātīenē, tīešsaīstē vai pa tālrunī u. tml.

Iepīlānojīet mācību laīku un pīedāvājīet saņēmīenus, kā skolēnīem / audzēkņīem plānot savu laīku, pārlīecīnātīes par uzdevuma nosacījūmu īzpratnī, par māku formulēt konkrētu jautājūmu, lūgt palīdzību, sekot līdzi darba īzpīldeī, pārbaudīt savu atbīlžu pareīzību u. tml., īpaši jaunākō klāšu skolēnīem. Palīdzīet īedībīnāt patstāvīga darba īeradumus, rosīnot regulāri īzvērtēt savus mācīšanās saņēmīenus un snīedzot par tīem atgriezenīsko saiti.

Iepīlānojīet mācību laīku jaunu tehnoloģīsko rīku vai ar tehnoloģījām saīstītu darbību apguvei. Izglībtības īestādes līmenī nodrošinīet skolotājīem un skolēnīem pastāvīgu tehnīsko atbalstu.

Rūpējīetīes par sociāli emociōnālo atbalstu visām īesaīstītajām pusēm

Pārlīecīnīetīes, ka katras klases, īzglībtības īestādes rīcībā īr veīds, kā īkdīenā tīek īegūta atgriezenīskā saīte par katra skolēna / audzēkņa īesaīsti, vīņam mājās pīeejamo un nepīecīešamo papīldu atbalstu mācībās un vīņa psiholoģīsko labklājību. Izglībtības īestādēm īpaši svarīgi īr saglabāt tuvu saīkni ar skolēnīem / audzēkņīem, kas nāk no augstākā rīska ģīmenēm, nepīecīešamības gadījumā īesaīstot atbīldīgos dīenestus. Sekojīet līdzi un rūpējīetīes par skolotājū psiholoģīsko labklājību, snīedzot īndīvīduālu sociāli emociōnālo atbalstu, īesaīstot vīņus koleģīālās savstarpējā atbalsta grupās, palīdzot atrast veīdus, kā samazināt kopējo darba slodzi.

Turpīnīet uzturēt un pīlīnīedot savstarpējī atbalstošu trīspusējo saīziņu starp īzglībtības īestādī, skolēnīem / audzēkņīem un vīņu ģīmenēm, lai nodrošinātu attālīnāto mācību vīesveīksmīgāko īespējamo īstenošanu.

SKOLĒNU / AUDZĒKŅU MĀCĪBU SNIEGUMA VĒRTĒŠANA

Kā plānot vērtēšanu?

Izvēlieties sasniedzamajiem rezultātiem atbilstošus uzdevumus

Izvēlieties sasniedzamajam rezultātam atbilstošus uzdevumu veidus, piemēram, vērtējot argumentācijas prasmī, neder uzdevumi ar atbilžu izvēles variantiem. Skaidrība par sasniedzamo rezultātu ir īpaši svarīga, piedāvājot skolēniem / audzēkņiem tādus laikietilpīgus uzdevumus kā jaunrades darbus vai dažādu produktu izstrādi.

Izmantojiet tehnoloģiju sniegtās iespējas, piemēram, iekļaujot uzdevumus ar atbilžu izvēles variantiem vai īsām atbildēm, kurus iespējams ātri novērtēt, ja vien šāda uzdevuma veids pēc satura ir atbilstošs.

Pārliecinieties, ka vērtēšanas uzdevumi ir kvalitatīvi sagatavoti. Iedodiet tos izvērtēt kolēģim, rosiniet skolēnus / audzēkņus sniegt atgriezenisko saiti par vērtēšanas darba saturu un formu.

Atcerieties, ka attālinātas mācības dod iespēju arī attīstīt un vērtēt digitālās un pašvadītas mācīšanās prasmes – patstāvīgi plānot darbu, pārvarēt grūtības, meklēt risinājumus, lūgt palīdzību.

Attālinātajās mācībās vērtējiet tikai tos sasniedzamos rezultātus, kurus skolēniem / audzēkņiem ir bijusi iespēja apgūt.

Kā palielināt iespējas pilnvērtīgi demonstrēt sniegumu?

Izvērtējiet noslēguma vērtēšanas darbu piemērotību mācību veidam

Lai taisnīgāk novērtētu sniegumu, izvairieties atprasīt atsevišķus faktus, sadaliet uzdevumu vairākās daļās, norādot konkrētus resursus to izpildei, apjomīgākiem projektiem izmantojiet starposmu rezultātu dokumentāciju.

Attālinātajās mācībās pārdomājiet tādu vērtēšanas darbu vajadzību, kuri jāveic noteiktā dienas laikā un ierobežotā laikā. Kad tādus darbus izmantojat, iepriekš pārbaudiet, vai tehnoloģijas pilnībā darbojas, ir pieejamas un pazīstamas skolēniem / audzēkņiem, un palieliniet pieejamo darba izpildes laiku.

Saskaņojiet izglītības iestādes līmenī noslēguma vērtēšanas darbu īstenošanas grafiku un termiņus.

Pārliecinieties, ka skolēniem / audzēkņiem, kuriem ir vajadzīga papildu palīdzība noslēguma vērtēšanas darbu izpildē, tāda ir pieejama. Sagatavojiet atbilstošus atbalsta pasākumus (uzdevumu paraugus, atgādnēs, plānu sagataves, papildu konsultācijas tiešsaistē vai pa tālruni u. tml.).

Kombinētajās mācībās ir iespējams plānot noslēguma vērtēšanas darbu no divām vai vairākām daļām, daļu no noslēguma vērtēšanas darba organizējot klātienē un daļu – attālināti (piemēram, klātienē pētījumā iegūto datu apstrāde tiek organizēta attālināti u. c.).

Ieplānojiet daudzveidīgas iespējas snieguma demonstrēšanai

Plānojiet vairākas un daudzveidīgas iespējas, kā skolēni / audzēkņi var demonstrēt savu sniegumu saistībā ar vieniem un tiem pašiem sasniedzamajiem rezultātiem. Ilgtermiņa prasmju novērtēšanai izmantojiet, piemēram, e-portfolio.

Ļaujiet skolēniem / audzēkņiem izvēlēties veidu, kā viņi demonstrēs savu sniegumu, piemēram, rakstiski vai mutiski, veidojot video, prezentāciju, tīmekļa vietni u. c.

Iekļaujiet uzdevumu nosacījumos veidus, kā skolēni / audzēkņi var demonstrēt atsevišķu uzdevuma posmu izpildi, darba paveikšanas gaitu, kā arī reflektēt par izmantotajiem paņēmieniem, ne tikai pierakstīt gala atbildi.

Kā īstenot vērtēšanu mācīšanās atbalstam?

Laikus nodrošiniet skaidru informāciju par vērtēšanas saturu un kārtību

Informējiet skolēnus / audzēkņus par sasniedzamajiem rezultātiem, uzdevumu izpildes nosacījumiem, vērtēšanas kritērijiem, darbu izpildes termiņiem, vērtējumu izlikšanas principiem temata / moduļa / mācību gada sākumā. Pārliecinieties, ka skolēniem / audzēkņiem tie ir saprotami. Pēc iespējas piedāvājiet piemērus, kā izskatīsies uzdevums, kurā izpildīti visi nosacījumi, un piemērus, kuros nav demonstrēts pietiekami kvalitatīvs sniegums.

Iesaistiet skolēnus / audzēkņus sava darba pašnovērtēšanā un savstarpējā darba vērtēšanā, izmantojot tos pašus kritērijus, pēc kuriem vērtēsiet viņu sniegumu.

Nodrošiniet attīstošu atgriezenisko saiti mācīšanās laikā

Paredziet iespējas skolēniem / audzēkņiem saņemt atgriezenisko saiti par attiecīgajiem sasniedzamajiem rezultātiem vairākkārt mācību procesa laikā, tostarp informāciju, kas viņiem jādara, lai uzlabotu sniegumu. Tikai tad piedāvājiēt noslēguma vērtēšanas darbu, ko vērtēsiet ar atzīmi.

Pārliecinieties, ka noslēguma vērtēšanai izmantotie uzdevumi, uzdevumu nosacījumi un vērtēšanas kritēriji ir līdzīgi tiem, kas tika izmantoti mācību procesa laikā.

Ikvienam mācību uzdevumam, ko saņems skolēni / audzēkņi, paredziet, pēc kādiem kritērijiem vērtēsiet sniegumu un kā viņi saņems atgriezenisko saiti, piemēram, ar datorizēta tiešsaistes rīka palīdzību, salīdzinot savas atbildes ar dotajām atbildēm, skolotāja sniegtu komentāru individuāli vai skolēnu grupai. Komentējot skolēnu / audzēkņu sniegumu, piedāvājiēt viņam konkrētas darbības, ko viņš var veikt, lai turpinātu attīstīt prasmes, padziļināt izpratni, nevis tikai uzlabot konkrēto darbu.

Rosiniēt skolēnus / audzēkņus pašus izvērtēt savu attālināto mācīšanās procesu, aprakstot soļus, kas veikti konkrētā uzdevuma izpildē, radušās grūtības, kļūdas un to rašanās iemeslu, plānošanas ietekmi uz darba norisi un rezultātu.

Pārliecinieties, ka katras klases, izglītības iestādes rīcībā ir veids, kā ikdienā tiek iegūta atgriezeniskā saite par katru skolēna / audzēkņa iesaisti, viņam mājās pieejamo un nepieciešamo papildu atbalstu mācībās un viņa psiholoģisko labklājību.

Formatīvo vērtējumu fiksēšanai izmantojiēt, piemēram, punktus, procentus, apguves līmeņus, "ieskaitīts / neieskaitīts", to atrunājiēt izglītības iestādes vērtēšanas kārtībā. Formatīvie vērtējumi neietekmē skolēna snieguma summatīvos vērtējumus mācību priekšmetos un mācību priekšmetuursos

VISPĀRĪGI IETEIKUMI MĀCĪBU SATURA PLĀNOŠANAI UN ĪSTENOŠANAI

Izglītības iestāde plāno savas izglītības iestādes skolēniem atbilstošāko sasniedzamo rezultātu apguvi, tostarp rūpīgi izvērtējot un ņemot vērā konkrēto skolēnu priekšzināšanas un plānojot pēctecīgas un viņiem atbilstošas sistemātiskas mācības.

Būtiska ir sadarbība mācību satura plānošanā un mācību darba organizācijā skolas līmenī: a) veicot strukturālas izmaiņas, piemēram, samazinot mācību priekšmetu skaitu, kurus skolēni vienlaikus apgūst; b) koordinējot skolotāju sadarbību mācību satura plānošanā un skolēniem veicamo mācību uzdevumu apjoma izvērtēšanai. Lai samazinātu skolēnu kopējo noslodzi un sekmētu patiesu izpratni, mērķtiecīgi saskaņojiet mācību saturu, veidojot starppriekšmetu saiknes, kur tas ir iespējams.

Plānot sasniedzamo rezultātu apguvi trīs gadu izglītības posmam

Plānojiet mācību satura apguvi trīs gadu perspektīvā un ņemiet vērā, ka izglītības standartos sasniedzamie rezultāti skolēnam formulēti katra izglītības posma noslēgumam – beidzot 3., 6., 9. un 12. klasi. Turklāt saskaņā ar jauno vispārējās vidējās izglītības standartu sasniedzamie rezultātiursos formulēti trīs apguves līmeņos (vispārīgajam, optimālajam un augstākajam), nevis katram mācību gadam, un izglītības iestāde var patstāvīgi plānot katra kursa apguves laiku un ritmu.

Veidojiet pierakstus par saviem lēmumiem un plāniem par katru klasi, lai to varētu izmantot nākamajos gados un dalīties ar kolēģiem, kas turpmāk mācīs šos skolēnus.

Nostiprināt pašvadītas mācīšanās, digitālās prasmes un informācijpratību

Veltiet laiku un sniedziet atbalstu skolēnu pašvadītas mācīšanās prasmju nostiprināšanai – plānot darba paveikšanu, sekot līdzī paveiktajam, izvērtēt rezultātus, organizēt savu darba vidi, pārvarēt grūtības, meklējot daudzveidīgus risinājumus, lūdzot palīdzību. Apjomīgākus uzdevumus sadaliet soļos, dodot iespēju saņemt atgriezenisko saiti katra posma noslēgumā, pārrunājiet un dodiet iespēju vingrināties izmantot dažādas plānošanas, pašmotivēšanas, tekstu lasīšanas, informācijas apkopošanas stratēģijas, rosiniet formulēt paškontroles jautājumus par izlasīto tekstu, piedāvājiet skolēniem mācību uzdevumus veikt mazās grupās, savstarpēji atbalstot citam citu, modelējiet un dalieties pieredzē ar veiksmīgām stratēģijām, ko paši izmantojot produktīvākam darbam.

Izmantojiet iespēju mērķtiecīgi un plānveidīgi attīstīt skolēnu digitālo prātību, lai izmantotu tehnoloģijas saziņai, piekļūtu informācijai, apmainītos ar to un radītu jaunu saturu, apzināti veidotu drošus ieradumus darbā ar informācijas un komunikācijas tehnoloģijām. Iekļaujiet datorikas mācību stundu saturā skolēniem ikdienas mācībām nepieciešamo rīku apguvi, izvēlieties prioritārās tehnoloģiju prasmes katrai klašu grupai, kuras mācību gada garumā savu mācību priekšmetu kontekstā turpinās nostiprināt pārējo mācību priekšmetu skolotāji.

Sadarbībā ar skolēniem veidojiet atgātnes, kurās atbilstoši vecumposma uzveres īpatnībām iekļauta informācija par uzvedību, savstarpējo komunikāciju tiešsaistes nodarbību laikā, drošību un veselību (dinamiskās pauzes, pieļaujamais ekrānlaiks u. c.) atbilstoši Veselības ministrijas izstrādātajām rekomendācijām drošai un veselībai nekaitīgai moderno tehnoloģiju lietošanai bērniem.

Nostipriniet skolēnu prasmes piekļūt, izvērtēt, atlasīt informāciju no daudzveidīgiem avotiem, izmantojot gan skolēnu rīcībā esošus drukātos izziņas materiālus, gan paplašinātas piekļuves iespējas multimodāliem, redakcionāli izvērtētiem digitālajiem resursiem, lasot, skatoties, klausoties, analizējot informāciju no daudzveidīgiem avotiem, kā arī pēc iespējas radot savu digitālo saturu.

Ņemt vērā klātienē un attālināto mācību priekšrocības un ierobežojumus

Mērķtiecīgi izvēlieties, kā vislabāk nodrošināsiet galvenās mācīšanās funkcijas – skaidri norādījumi skolēnam par to, kāds ir sasniedzamais rezultāts un kas viņam jāiemācās, kā skolēns iegūs jauno informāciju, saprašanās būtiskāko, pakāpeniski ar piemēru palīdzību veidos izpratni, kādi uzdevumi jāveic, kā paveikt patstāvīgi veicamos uzdevumus, kādi mācību materiāli nepieciešami jaunās informācijas sekmīgai apguvei un uzdevumu izpildei, kā saņems atgriezenisko saiti par savu sniegumu un kas darāms, lai to uzlabotu.

Pirmo reizi jauna mācību satura skaidrojumu un demonstrāciju būtu labi piedāvāt klātienē. Laboratorijas darba praktisko daļu vislabāk paveikt klātienē vai kā tiešsaistes demonstrējumu, lai skolēni pierakstītu novērojumus vai nolasītu eksperimenta datus, kurus patstāvīgi varētu apstrādāt, analizēt, secināt par likumsakarībām, skaidrot un izvērtēt pašu eksperimentu.

Attālinātu mācību laikā tikpat nozīmīgi kā klātienē mācībās ir līdzsvarot laiku tiešsaistes mācību norisēm, kurās vienlaikus piedalās visi skolēni un skolotājs var piedāvāt skaidrojumu, demonstrāciju vai komentāru un atvēlēt pietiekami daudz laika skolēnu individuālajam mācīšanās procesam – vingrināšanās uzdevumiem, mācību video ierakstu izpētei sev piemērotajā ātrumā, iespējām uzdot skolotājam jautājumus tiešsaistes platformā, saņemt un izmantot atgriezenisko saiti sava snieguma uzlabošanai.

Izmantot pieejamus kvalitatīvus multimodālus tekstus un mācību līdzekļus būtisku prasmju apguvei

Izmantojiet jau pieejamo drukāto un digitālo mācību līdzekļu klāstu un daudzveidīgus multimodālus tekstus, piemēram, grāmatas un to e-versijas, dokumentālos TV raidījumus, mākslas filmas, virtuālās izstādes, digitālās enciklopēdijas, ziņu platformas u. tml., lai attīstītu daudzveidīgas mācību priekšmetam atbilstošas skolēnu prasmes. Svarīgi skolēniem piedāvāt kvalitatīvus, zinātniski pārbaudītus informācijas resursus, iesakot konkrētas datu bāzes vai platformas, kurās bieži vien līdztekus abonējamiem resursiem pieejami brīvpieejas raksti un izdevumi.

Vairākumam skolas mācību uzdevumu, īpaši jaunākajās klasēs, nevajag digitālus materiālus vai ilgstošu piekļuvi ekrānam. Skolēni var izmantot drukātus mācību līdzekļus, tostarp mācību grāmatas, klučus, kartonu, var veikt dažādus novērojumus, īstenot vienkāršus mākslinieciskās jaunrades darbus, izmantojot papīru, krāsas, dažādu materiālu pārpalikumus.

Nemot vērā iepriekš izklāstītos mācību satura plānošanas principus, turpmāk doti ieteikumi katrai mācību jomai.

Valodu mācību joma

Latviešu valoda un mazākumtautību valodas

(Ieteikumos ietvertas atsauces uz *Skola2030* mācību priekšmetu un kursu programmu paraugiem: Latviešu valoda 1.–9. klasei. Pieejams: <https://mape.skola2030.lv/materials/337>.

Latviešu valoda un literatūra 1.–9. klasei izglītības iestādēs, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas. Pieejams: <https://mape.skola2030.lv/materials/338>.

Latviešu valoda I (vidusskolas pamatkurss). Pieejams: <https://mape.skola2030.lv/materials/496>.

Mazākumtautības (krievu) valoda 1.–9. klasei. Pieejams: <https://mape.skola2030.lv/materials/447>.

Mazākumtautības valoda un literatūra vidusskolai. Pieejams: <https://mape.skola2030.lv/materials/572>.)

Vispārīgi ieteikumi

Dotie ieteikumi attiecas gan uz latviešu valodas apguvi (LAT1 un LAT2), gan arī mazākumtautību (dzimtās) valodas mācībām (MT). Skolotājiem, kas strādā ar mazākumtautību valodām, jāpievērš uzmanība attiecīgo valodu mācību saturam, izmantojamo resursu un mācīšanas metodikas specifiskiem jautājumiem savā mācību priekšmetā. Latviešu valodas un literatūras skolotājiem izglītības iestādēs, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas (LAT2), ieteicams arī iepazīties ar svešvalodu mācību organizācijas jautājumiem.

Valodas apgūvē nevar stingri noteikt valodas satura jautājumu apguves secību, informācijas satura daudzumu un mācībām atvēlēto laiku. Tas atkarīgs no katra skolotāja izstrādātās / izvēlētas mācību programmas, ņemot vērā noteiktas klases skolēnu iepriekšējo zināšanu un prasmju līmeni, kā arī plānoto sasniedzamo rezultātu dinamiku trīs gadu izglītības posmā.

Valodas mācību priekšmetos ir jāapgūst visas valoddarbības prasmes, taču atsevišķu tematu apgūvē var pievērst lielāku uzmanību tikai dažiēiem vai kādam atsevišķam šo prasmju veidam. Produktīvās prasmes – mutvārdu runas un rakstu prasmi – efektīvāk ir pilnveidot klātienēs vai kombinēto mācību procesā, savukārt receptīvās prasmes – klausīšanos un lasīšanu – var attīstīt dažādās mācību situācijās, tostarp arī attālinātās mācībās.

Saziņas kontekstu dažādība dod iespēju skolēniem secīgi apgūt mācību programmā piedāvātos tematus vai arī mainīt to secību, kā arī atsevišķus satura jautājumus savstarpēji kombinēt. Iespējams sašaurināt arī apgūstamo tematu un apakštematu skaitu, mērķtiecīgāk tajos ietverot nozīmīgākos mācību satura jautājumus.

Attālinātā mācību procesā ir iespēja skolēniem gan skolotāja vadībā, gan individuāli strādāt ar dažāda satura un žanra autentiskiem tekstiem, izmantojot ātru piekļuvi dažādiem resursiem internetā, t. sk. audio un video, multimodāliem un elektroniskiem tekstiem (piemēram, ziņas, lietišķie raksti, literārie teksti, sludinājumi, reklāma, afiša, komikss). Tādā veidā skolēni var plašāk iepazīties ar dažādas formas, stila un satura tekstiem, kas ietver noteiktus valodas satura jautājumus, piemēram, svešvārdu lietojumu, formāla un neformāla stila runu. Viena temata ietvaros skolēniem ir iespēja iepazīt arī mutvārdu saziņas un rakstu valodas lietojuma atšķirības, piemēram, lasot literāru darbu / darba fragmentu un noskatoties šī darba ekranizāciju / tās fragmentu, LAT2 mācību procesā iespējams plaši izmantot LVA vietnē "Māci un mācies" ietvertos mācību tekstus runas un klausīšanās prasmju attīstībai.

Elektroniskā vidē var ātri un efektīvi izmantot internetā pieejamās programmas un rīkus, kas noderīgi valodas apgūvei, tekstu izveidei, tulkošanai (piemēram, Latviešu valodas tekstu un runas korpuss, gramatikas, pareizrakstības un citu funkciju pārbaude programmā *Word* tīmeklī, valodas tehnoloģiju platforma *Hugo.lv*, latviešu valodas vārdnīca *Tezaurs.lv*, biroja programmas *MS Publisher* un *Tildes Birojs*), kā arī sameklēt vietnes, lai iegūtu informāciju par dažādiem mācību satura jautājumiem (*Latviešu valodas rokasgrāmata*, digitālais saturs mācībām *Letonika.lv*, LVA vietne *Māci un mācies latviešu valodu*, *Valodas konsultācijas: elektroniskā datubāze*, *Nacionālā enciklopēdija* u. c.).

Strādājot tiešsaistē, ātri un efektīvi iespējams pārbaudīt dažādu avotu ticamību un faktu precizitāti, tā dziļāk apgūstot informācijpratības un medijpratības jautājumus.

Elektroniskā vidē skolēniem ir iespēja aktīvi sazināties un aktīvi darboties tīmeklī, izmantojot tiešsaistes testus (*Kahoot.com*, *Quizizz.com*, *Padlet.com*, *Linoit.com* u. c.), tiešsaistes komunikāciju (*MsTeams* tiešsaistes laikā, *Zoom* istabas), kā arī kopīgi apgūstot tiešsaistes dokumentus (*Google* diskā vai *Office* vidē), aizpildot anketas (*Google Forms*, *Office Forms*).

Darbs ar tekstu valodas apguves programmās ir viens no mācību satura centrālajiem jautājumiem. Teksts tiek izmantots gan kā līdzeklis informācijas iegūvei, dažādu valodas parādību izpētei un visu valoddarbības prasmju attīstīšanai, gan kā mērķis, lai sazinātos, sniegtu informāciju, paustu idejas, viedokli, domas, emocijas, demonstrētu radošumu, izziņātu sevi. Teksts ir galvenais elements arī pārējo valodas mācību jautājumu apgūvē – gan saistībā ar saziņu un valodas parādību izziņāšanu sociālajā kontekstā, gan gramatikas apguvi. Tekstpratības un tekstveides prasmes plaši jāizmanto arī citos mācību priekšmetos. LAT2 apgūvē var plaši lietot LVA vietnē "Māci un mācies" ievietotos mācību un autentiskos tekstus.

Tekstu apguves sakarā jāuzsver divas nozīmīgas prasmes – tekstpratība un tekstveide. Teksta saturs un uzbūves izpratne ir būtiska iedevuma daļa, lai skolēni, pakāpeniski uzkrājot izpratni par valodu un tās lietojuma iespējām, to demonstrētu savā atdevumā – prasmē sniegt informāciju dažāda žanra tekstos. Tekstpratības un tekstveides jautājumus ir būtiski aktualizēt ne tikai klātienē, bet arī attālinātā mācību procesā. Būtu jānodrošina, lai skolēni dažādos mācību posmos iemācītos rakstīt vēstījuma, apraksta, pārsprieduma veida tekstus un prasmes to izveidē pārceļtu uz dažādu citu žanru tekstu izveidi (piemēram, eseja, recenzija, vēstule, ziņojums, referāts). Attālinātā mācību procesā var praktizēt tekstus, kurus tālāk izmanto mācību procesa pilnveidei un pašvadītām mācībām (secinājumi, konspekts, kartotēka, glosārijs / vārdu saraksts, komentāri, atgāadne, anotācija). Interneta vidē, izmantojot piedāvātos padomus un tekstu paraugus, piemēram, “Valodas konsultācijas: elektroniskā datubāze” (<https://www.valodaskonsultacijas.lv/>), motivācijas vēstules un dzīvesgājuma tekstu izstrāde (<https://teirdarbs.lv/>; <https://cvmarket.lv/> u. c.), vēstulju rakstīšanas vadlīnijas (https://www.mk.gov.lv/sites/default/files/editor/vestulu_vadlinijas_2017.pdf), *Google* piedāvātie rīki, lai veidotu dažādas veidlapas, izstrādātu un īstenotu aptauju, apkopotu tās rezultātus, sastādītu noteiktus sarakstus (personu, adresu, pasākumu), kā arī dažādi pārbaudes testi (<https://www.google.com/intl/lv/forms/about/>), iespējams apgūt programmā plānoto lietišķo rakstu tekstus – CV / dzīvesgājums, lietišķā vēstule, motivācijas vēstule, anketa.

Strādājot ar dažāda veida un žanra mācību tekstiem, skolēni pastarpināti attīsta saziņas kompetenci, pētot / vērtējot un veidojot tekstus dažādās runas situācijās gan mutvārdos, gan rakstos. Attālinātā mācību procesa nodarbībās nevajadzētu pārāk plaši izvērst teorētiskos skaidrojumus par valodas lietojuma kontekstu un valodas lietojuma sociolingvistiskajiem nosacījumiem. Šo jautājumu izpēti skolēniem var piedāvāt izziņāt patstāvīgi vai pakāpeniski apgūt klātienē mācību formā.

Veidojot valodas kompetenci, ieteicams samazināt gramatikas teorētisko jautājumu izklāstu, akcentējot tikai svarīgākos jēdzienus, dažādu valodas struktūru galvenās pazīmes, kā arī atsevišķu gramatisko formu un kategoriju nozīmi valodas lietojumā. Galvenā uzmanība jāpievērš tiem valodas struktūras izpratnes jautājumiem, kas ir saistīti ar valodas normu lietojumu, piemēram, plaši nerunāt par darbības vārdu iedalījumu konjugācijās un to apakšgrupās, bet gan aplūkot konkrētu darbības vārdu pareizrakstības un pareizrunas nosacījumus. Ieteicams pievērst uzmanību praktiskiem piemēriem, kā ar dažādiem valodas līdzekļiem var izteikt daudzveidīgas saziņas vajadzības (plašāk par saziņas funkcijām sk. Valodas komunikatīvā funkcija. Grām. Šalme, A., Auziņa, I. *Latviešu valodas prasmes līmeņi*. Rīga: LVA, 2016. Pieejams: <https://valoda.lv/latviesu-valodas-prasmes-limeni/>).

Tiešsaistes resursi

Citvalodu personvārdu atveide latviešu valodā: <https://www.personvarduatveide.lv> (10.–12. klasei).

Digitāls mācību līdzeklis: <https://www.uzdevumi.lv/> (1.–12. klasei).

Digitālais saturs mācībām: <https://www.letonika.lv> (4.–12. klasei).

Elektroniska latviešu valodas vārdnīca: <http://epupa.valoda.lv/> (4.–12. klasei).

Google. Izveidojiet lieliskas veidlapas: <https://www.google.com/intl/lv/forms/about/> (7.–12. klasei).

Gramatikas, pareizrakstības un citu funkciju pārbaude programmā *Word* fimeklī: <https://support.microsoft.com/lv-lv> (7.–12. klasei).

Latviešu valodas rokasgrāmata: <http://valodasrokasgramata.lv/> (7.–12. klasei).

Latviešu valodas tekstu un runas korpusi: <http://www.korpuss.lv> (7.–12. klasei).

Latviešu valodas vārdnīca: <https://tezaurs.lv> (4.–12. klasei).

Latviešu valodas viedstundas, e-grāmatas, uzdevumi, teorija: <https://soma.lv/> (1.–12. klasei).

Māci un mācies latviešu valodu: <https://maciunmacies.valoda.lv> (1.–12. klasei).

Motivācijas vēstules un dzīvesgājuma tekstu izveide: <https://teirdarbs.lv/>; <https://cvmarket.lv/> (7.–12. klasei).

Nacionālā enciklopēdija: <https://enciklopedija.lv/> (4.–12. klasei).

Skola2030 mācību līdzekļu paraugi: <http://mape.skola2030.lv> (1.–12. klasei).

Valodas konsultācijas: elektroniskā datubāze: <https://www.valodaskonsultacijas.lv/> (4.–12. klasei).

Valodas tehnoloģiju platforma: <https://hugo.lv/lv> (4.–12. klasei).

Vēstulju rakstīšanas vadlīnijas: https://www.mk.gov.lv/sites/default/files/editor/vestulu_vadlinijas_2017.pdf (7.–12. klasei)

Svešvalodas

Vispārīgi ieteikumi

Skolēnu svešvalodas pieredzes saglabāšanai un uzturēšanai izmantojami internetā pieejamie audio / video u. c. resursi. Prasmes, kuras patlaban nevar īstenot pilnībā (saziņa, sadarbība), jākompensē ar receptīvo prasmju (lasīšana, klausīšanās) apguvi.

Izmantot iespējas sazināties ar svešvalodu mācību materiālu izdevniecību pārstāvjiem Latvijā (angļu, vācu, pēc iespējas – franču), lai noskaidrotu vai precizētu informāciju par pieejamajiem interaktīvajiem materiāliem, kas tiek piedāvāti skolēnu patstāvīgajam darbam, un to izmantošanas iespējām.

Strādājot attālināti, panākumi ir ļoti atkarīgi no skolēnu motivācijas un patstāvīgā darba prasmēm. Tiešsaistes stundās vairāk laika nekā parasti nepieciešams veikt sasveicināšanās un atvadīšanās posmam, jautājumiem par garastāvokli, radot vairāk pozitīvu emociju (smaidīt!).

Lai palīdzētu skolēniem koncentrēties darbam tiešsaistes stundā, svarīgi ir uzsvērt katras konkrētās stundas mērķi (tam ir jāpievērš vairāk uzmanības un nedaudz vairāk laika nekā parasti) – kāpēc mēs to mācāmies, kā mēs to apgūsim, un tikai pēc tam to, ko mēs apgūsim.

Skolēni jāmotivē ar iespējami daudzveidīgiem materiāliem, uzdevumu veidiem un darba formām, jārosina skolēnu individuālais darbs, izmantojot dažādus informācijas avotus, veidojot nelielus projekta darbus. Vairāk nekā parasti ir jāizmanto vizualizācijas iespējas, kā arī jānodrošina skolēniem iespēja strādāt sev pieņemamā ātrumā.

Darbs tiešsaistē ir nogurdinošāks, tāpēc pat 40 minūšu ilgā mācību stundā ir jāparedz nelielas pauzītes kustībām / vingrošanai.

Darbam pāros vai grupās ieteicams izmantot *Zoom* istabas vai *Whatsapp* audio / videozvanus.

4.– 6. klasei

Noteikti nepieciešams vecāku, vecāko brāļu / māsu atbalsts un iesaiste, jo arī šajā vecumā skolēni vēl nespēj sevi kontrolēt, motivēt regulāram darbam, plānot mācību satura apguvi. Skolēniem ir nepieciešamas regulāras individuālas konsultācijas ar skolotāju, jo, piedzīvojot grūtības attālinātu mācību laikā, viņi neuzdrošinās par tām runāt. Ja mācību procesā ir iesaistīti skolēna ģimenes locekļi, tad arī viņiem ir jānodrošina metodiskie materiāli, pēc kuriem strādāt ar bērnu. Tiešsaistes stundu laikā skolēni mēdz zaudēt uzmanību, nevēlas ieslēgt kameru, atsakās iesaistīties stundas darbā mutiski.

Piedāvājot skolēnam rakstu darbus, ir jāizvērtē viņa prasmes teksta drukāšanā un ir jānodrošina iespēja tekstus iesniegt arī ar roku rakstītā formā.

Skolēniem lielākoties vēl trūkst prasmes pilnvērtīgam grupu darbam, viņi nav gatavi bez skolotāja uzraudzības lasīt lomās dialogus, izspēlēt lomu spēles. Līdz ar to skolotājam ir jāseko līdzi katrai grupai. To ir iespējams darīt, ja grupu darba rezultātā skolēni nodod skolotājam kādu kopīgi paveiktu darbu (tekstu, plakātu, video vai audioierakstu). Šāda veida projektu pieeja veicinās savstarpējo saskarsmes pieredzi.

Var sniegt ātru atgriezenisko saiti visai grupai vienlaikus, izmantojot, piemēram, *Kahoot*, *Quizlet*.

Līdztekus video zvanam var izmantot *čatu* (ko iemācījās / jautājumi / pozitīvs novēlējums klasesbiedriem, jo jāveicina pozitīvisms).

7.– 9. klasei

Šajā vecumposmā skolēni jau spēj patstāvīgi mācīties, ja skolotājs palīdz viņiem saplānot veicamos darbus. Vājākajiem skolēniem nepieciešamas regulāras individuālas skolotāja konsultācijas, bet tiem, kuri vēl neprot vai negrib sevi motivēt mācībām, – arī stingra regulāra kontrole un atbalsts. Tiešsaistes stundu laikā jāieplāno pauzes, bieži jāmaina darba formas.

Skolēnu digitālās prasmes ir ļoti dažādas, daudzi rakstu darbos izmanto teksta redaktorus un / vai tulkotājus, taču dara to neveikli, tāpēc svarīgi palīdzēt skolēniem apgūt šos rediģēšanas rīkus, lai tos izmantotu pilnvērtīgāk. Ieteicams sniegt individuālo atgriezenisko saiti katram skolēnam, īpaši pievēršot uzmanību tekstu patstāvīgai uzlabošanai (piemēram, pasvītrojot kļūdas un lūdzot tās izlabot).

Ir svarīgi atbalstīt skolēnu motivāciju un sadarbību, piedāvājot meklēt interesantus un noderīgus papildmateriālus izmantošanai klasē vai grupu darbā kopā ar saviem klasesbiedriem.

Vidusskolai

Vidusskolas vecuma skolēni jau ir pietiekami pieauguši, lai patstāvīgi pildītu daudzveidīgus darbus, lai organizētu savu darba dienu, lai plānotu savas mācības attālināti. Tiešsaistes stundas izmantojamas runas prasmju attīstīšanai un nostiprināšanai (sarunas, dialogi, pāru un grupu darbs), bet individuāli

galvenokārt jānostiprina apgūtā leksika vai gramatiskās struktūras, jāattīsta lasīšanas un klausīšanās prasmes. Arī šajā vecumposmā ir būtiski piedāvāt iespējas individuāli konsultēties, lai skolēns varētu uzlabot savas mācīšanās stratēģijas kopā ar skolotāju.

Tā kā ir grūti pārbaudīt kopēšanu no interneta, ir jāpiedāvā radošie darbi, kuru izpildē plaģiāta iespējas būtu ierobežotas.

Lai palielinātu svešvalodas izmantojumu, var ieviest dienasgrāmatu, kurā reizi nedēļā jāieraksta, ko mācījās, kas patika, kas neizdevās, par ko bija prieks. Šāds kopsavilkums, atkārtojums sekmē patstāvību mācīšanās procesā. Laba ideja ir uzaicināt uz sarunu ar klasi viesi no kādas citas valsts (ja ir šādi kontakti). Var arī apvienot dažādu klašu grupas, piedāvājot projekta darbu.

Attālināto mācību situācijā īpaši ar vecāko klašu skolēniem ir ieteicams strādāt pēc *flipped classroom* (apvērsta stunda) metodoloģijas. Proti, receptīvās darbības (lasīšanas un klausīšanās uzdevumi) var tikt piedāvātas kā sagatavošanās darbs stundai. Ja lasīšanas un klausīšanās uzdevumi skolēnam ir piedāvāti kā mājasdarbi, viņam ir iespēja strādāt sev piemērotā ātrumā, iedziļināties jautājumos, kuri šķiet īpaši interesanti. Skolotājam būtu jārosina skolēnu individuālais darbs, izmantojot daudzveidīgus informācijas avotus, lai pēc tam stundas laikā dalītos ar klasesbiedriem par kādu apgūstamu tematu vai jautājumu. Kontaktstundu laikā (videosemināros, videozvanos) ir jākoncentrējas uz produktīvām prasmēm un saziņu apgūstamajā valodā.

Vislielākās grūtības skolēniem, kuri lielākoties darbojas tālrunī, ir krievu valodas apgūvē, jo lielākajai daļai nav krievu valodas tastatūras. Ja šāda situācija rodas, skolai būtu jāmeklē risinājumi, lai piedāvātu skolēniem planšetes.

Tiešsaistes mācību resursi

- *Skola2030* mācību līdzekļu paraugi (krievu valodai kā svešvalodai): [http:// mape.skola2030.lv](http://mape.skola2030.lv).
- *Britannica* skolēniem veidots enciklopēdisks resurss angļu valodā. Vairāk informācijas šeit: [https:// www.skola2030.lv/lv/skolotajiem/britannica](https://www.skola2030.lv/lv/skolotajiem/britannica).
- *Skola2030* mācību priekšmetu un kursu programmas paraugi.

Pamatskolai

Angļu valoda kā pirmā svešvaloda. Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/164](https://mape.skola2030.lv/materials/164). Angļu valoda kā otrā svešvaloda. Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/165](https://mape.skola2030.lv/materials/165). Franču valoda kā pirmā svešvaloda. Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/163](https://mape.skola2030.lv/materials/163). Franču valoda kā otrā svešvaloda. Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/171](https://mape.skola2030.lv/materials/171). Vācu valoda kā pirmā valoda. Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/162](https://mape.skola2030.lv/materials/162).

Vācu valoda kā otrā svešvaloda. Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/459](https://mape.skola2030.lv/materials/459). Krievu valoda (svešvaloda). Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/371](https://mape.skola2030.lv/materials/371).

Vidusskolai

Angļu valoda (Svešvaloda I). Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/234](https://mape.skola2030.lv/materials/234). Franču valoda (Svešvaloda I). Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/232](https://mape.skola2030.lv/materials/232). Vācu valoda (Svešvaloda I). Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/233](https://mape.skola2030.lv/materials/233). Krievu valoda (Svešvaloda I). Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/37](https://mape.skola2030.lv/materials/37).

Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību joma

Literatūra

(Ieteikumos ietvertas atsauces uz *Skola2030* mācību priekšmetu un kursu programmu paraugiem:

- Literatūra 4.–9. klasei. Pieejams: <https://mape.skola2030.lv/materials/156>.
- Mazākumtautības literatūra (krievu) 4.–9. klasei. Pieejams: <https://mape.skola2030.lv/materials/489>.
- Literatūra I (vidusskolas pamatkursam). Pieejams: <https://mape.skola2030.lv/materials/488>.

Vispārīgi ieteikumi

Literatūras mācību priekšmeta programmas parauga tematos iekļautie sasniedzamie rezultāti atkārtojas gan vienas klases ietvarā, gan izglītības posmā. Svarīgi koncentrēties uz literārajiem žanriem, kas jāiepazīst no jauna (katrā klašu grupā to ir nedaudz), kā arī uz jēdzieniem, kas ienāk no jauna, arī tādu katrā klašu grupā pamatizglītibā nav daudz, un tie ir doti tabulā zemāk.

Būtiskākie jēdzieni un literārie žanri literatūras programmas apgūvē pamatizglītibā

	4. klase	5. klase	6. klase	7. klase	8. klase	9. klase
Jēdzieni	Personifikācija Tēli	Sajūtu gleznas, epitēti	Metafora Aina Cēliens Remarka Ritms dzejā	Kompozīcija Sižets	Vēstījuma formas	Komiskais literatūrā
Žanri	Literārā pasaka Dramatizējums	Atmiņu stāsti Detektīvs Radiolasījums	Aforisms Fabula Anekdote Pasaku luga	Autobiogrāfisks darbs Novele Miniatūra Gadskārtu tradīcijas Piedzīvojumu romāns	Balāde Poēma Latviešu godi Radioteātris	Fantāzijas žanrs Eposs Eseja Dokumentālā proza

- Iespējama izvēle, piemēram, pasaku lugu var apgūt 5. klasē, nevis 6. klasē, vai fantāzijas žanru 8. klasē, nevis 9. klasē.
- Vidusskolā pamatkursā Literatūra I svarīgi ir: 1) ar izvēlēto literāro darbu starpniecību atklāt literatūras virzienam / laikmetam raksturīgās pazīmes; 2) parādīt galveno literāro darbu pirmsākumu un transformēšanos latviešu literatūrā.
- Samazināt lasāmo tekstu apjomu. To daudzos gadījumos var aizstāt ar audio piedāvājumu, izpētīt Latvijas Radio Radioteātra arhīvu vai audiovizuālo piedāvājumu portālā filmas.lv.
- Vēlama sadarbība ar kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomas kolēģiem, veidojot starppriekšmetu saikni, tādējādi samazinot skolēnam veicamo darba apjomu.
- Iespējams izmantot jau gatavo piedāvājumu, piemēram, Ziedoņa klase, muzejnodarbības, LNB izstrādātās darba lapas un nodarbības, Latviešu valodas aģentūras (LVA) piedāvātos materiālus.
- Lai skolēniem būtu vieglāk orientēties, sniegt lielāku atbalstu mācību plānošanai, veidot paveicamo darbu pārskatus, norādot gan to, ko un kāpēc apgūs, gan paveicamo, gan laika nogriezni, gan iespēju iegūt atgriezenisko saiti.

Tiešsaistes mācību resursi literatūras apgūvei

- *Skola2030* mācību līdzekļu paraugi literatūrai: [http:// mape.skola2030.lv](http://mape.skola2030.lv).
- Periodika (digitalizēti preses izdevumi): [http:// periodika.lv](http://periodika.lv).
- LNB bērnu un jauniešu literatūras resursi: [http:// www.lasamkoks.lv](http://www.lasamkoks.lv).
- Latviešu valodas aģentūras metodiskie materiāli: [http:// maciunmacies.valoda.lv](http://maciunmacies.valoda.lv).
- Latvijas filmu katalogs: www.filmas.lv.
- LTV teātra ierakstu arhīvs: [https:// ltv.lsm.lv/lv/kultura/teatris.zip/](https://ltv.lsm.lv/lv/kultura/teatris.zip/).
- Latvijas Radio Radioteātra ieraksti: <https://lr1.lsm.lv/lv/radioteatris/>.
- Rakstniecības un mūzikas muzeja metodiski materiāli literatūrā: [http:// rmml.lv/study-material/](http://rmml.lv/study-material/).
- Metodiskie materiāli literatūrā Ziedoņa klase: [https:// fondsviegli.lv/lv/ziedona-klase](https://fondsviegli.lv/lv/ziedona-klase).
- Teātra trupas KVADRIFRONS mājaslapas sadaļa ĒKULTŪRA virtuālas izrādes: [https:// kvadrifrons.lv/ekul- tura/](https://kvadrifrons.lv/ekultura/).

Vizuālā māksla

(Ieteikumos ietvertas atsauces uz *Skola2030* mācību priekšmetu un kursu programmu paraugiem:

- Vizuālā māksla 1.–9. klasei. Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/356](https://mape.skola2030.lv/materials/356).
- Kultūra un māksla (vizuālā māksla) I (vidusskolas pamatkursam). Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/ma- terials/557](https://mape.skola2030.lv/materials/557).)

3.–6. klasei

Zīmēšana un gleznošana ir individuāls process! Nesamazināt tematus, bet uzdevumus atbilstoši skolēnam mājās pieejamajiem materiāliem. Var atteikties no jaunrades darbiem, kuros paredzēts darboties kopā, grupā. Aktualizēt vārdnīcas saturu, sekot, lai skolēni var atrast adekvātus piemērus katram terminam, zīmēt atbilstošus piemērus (1.–3. klašu posmā), veidot digitālu attēlu kolekciju (4.–7. klašu posmā). Pārskatīt sasniežamos rezultātus (SR) pa izglītības posmiem un samazināt to uzdevumu skaitu, kuros SR ir līdzīgi. Vairāk zīmēt – no galvas (iztēle – piemēram, pasaku varoņi, nereālas vietas), no dabas (vērošana – piemēram, dažādās dienas stundās, kā Monē), no attēliem (redzēšana – piemēram, precīzi pārzīmēt kādu fragmentu, oriģināla apskatei izmantojot *Zoom*). Zīmēt katru dienu!

Dažādiem uzdevumiem izmantot

- *Google Arts and Culture*: [https:// artsandculture.google.com/](https://artsandculture.google.com/);
- *Google Art Project*:
https://www.openculture.com/2012/04/google_art_project_expands_bringing_30000_works_of_art_from_151_museums_to_the_web.html;

<https://www.openculture.com/2020/03/free-online-drawing-lessons-for-kids-led-by-favorite-artists-illustrators.html>.

7.–12. klasei

Attīstīt un pilnveidot pašvadītas mācīšanās prasmes. Tematu nav daudz – neatteikties no tiem, bet samazināt uzdevumu daudzumu. Katrā tematā var ļaut skolēnam izvēlēties piemēram, 3 no 4 uzdevumiem, aicināt pastāstīt, kādēļ veic tādu izvēli (būtisks vērojums formatīvajai vērtēšanai). Izmantot laiku tam, ko labāk darīt vienatnē – piemēram, maksimāli pilnveidot IKT lietošanas un citas digitālās prasmes – meklēšanas, atlases, attēlu apstrādes (pašas vienkāršākās, kas pieejamas pa brīvu) un fotografēšanas (attēlu animēšanas, video montāžas u. c., ja iespējams). Programmā aprakstītā kopiju izgatavošana, 9.3. tematā – lietojama ikvienā šī izglītības posma klasē (arī vidusskolā), papildinājums – to var arī interpretēt kā aropriāciju izgatavošanu (lietojot gatavu paraugu, to pārveidot).

Dažādiem uzdevumiem izmantot

- *Google Arts and Culture*: [https:// artsandculture.google.com/](https://artsandculture.google.com/);
- *Google Art Project*: <https:// www.openculture.com.>

10. klase, Kultūra un māksla I (vizuālā māksla)

Turpināt darbības, kas noris visu tematu apguves laikā un ir specifiskas vizuālajai mākslai: vēsturisku un laikmetīgu, Latvijas un pasaules vizuālās mākslas darbu iepazīšana, iedvesmas paraugu meklēšana, to kolekcijas veidošana, kopēšana, interpretēšana, skicēšana dabā (istabā, mājā, dārzā), pēc attēliem un pēc iztēles, fotografēšana, komentēšana, analizēšana, salīdzināšana, recenzēšana. Piemēram, strādājot pie sasniedzamā rezultāta *Raksturo un vērtē, kā kultūras izpausmēs un 20. un 21. gs. dažādu vizuālās mākslas veidu darbos un arhitektūras objektos, t. sk. laikmetīgajā mākslā un Latvijas kultūrvidē, izmantotie vizuālās mākslas izteiksmes līdzekļi atklāj dažādas idejas un sabiedrības vērtības.* (K.O.1.2.)

Tiešsaistes mācību resursi vizuālās mākslas apgūvei

- *Skola2030* mācību līdzekļu paraugi vizuālajai mākslai: <http:// mape.skola2030.lv.>
- Dekoratīvās mākslas un dizaina muzejā izstāde "Madernieka stils": ej.uz/parmadernieku.
- Rundāles pils muzeja Virtuālā Muzeja Interaktīvie eksponāti:
<https:// rundale.net/muzejs/virtualais-muzejs/>;
- Rundāles pils muzeja priekšmetu stāsti: <https:// rundale.net/muzejs/krajums/prieksmetu-stasti/>;
- Rundāles pils muzeja ekspozīcija "No gotikas līdz jūgendstilam": <https:// rundale.net/no-gotikas-lidz-jugend-stilam/>.
- Muzeju kolekciju tīkls: www.meandrs.lv.
- Latvijas Arhitektūras gada balvas laureātu darbi: <https:// www.latarh.lv/gada-balva/2015-gada-labakie/>.
- Raidījumi "Adreses" par arhitektūru un dzīvesvidi mūsdienā Latvijā: <https:// vfs.lv/adreses/>.
- *Google Arts and Culture*: <http:// artsandculture.google.com.>
- *Google Art Project* – mākslas darbu digitālās kolekcijas:
https://www.openculture.com/2012/04/google_art_project_expands_bringing_30000_works_of_art_from_151_museums_to_the_web.html.
- *Google Art Project* – mākslinieku zīmēšanas "meistarklases" bērniem:
<https://www.openculture.com/2020/03/free-online-drawing-lessons-for-kids-led-by-favorite-artists-illustrators.html.>

Mūzika

(Ieteikumos ietvertas atsauces uz *Skola2030* mācību priekšmetu un kursu programmu paraugiem:

- Mūzika 1.–9. klasei. Pieejams: <https:// mape.skola2030.lv/materials/263.>
- Kultūra un māksla (mūzika) I (vidusskolas pamatkursam). Pieejams: <https:// mape.skola2030.lv/materials/558.>

3. – 6. klasei

Klātienē – turpina aktīvi muzicēt; sadarbojas ar literatūras, vizuālās mākslas skolotājiem, dod integrētus uzdevumus; padziļināti iepazīst mūzikas izteiksmes līdzekļus, žanrus, formas, izpildītājsastāvus (sk. 6., 7. pielikumu mūzikas mācību programmas 1.–9. klasei paraugā).

Attālināti – iepazīst vizuāli un audio formātā: mūzikas instrumentus, to grupas, dažādus izpildītājsastāvus, dejas, žanrus; veic radošus uzdevumus, dzied tautasdziesmas, dziesmas bērniem. Refleksija tiešsaistē, uzdevumu komentāros.

Klātienē praktiskā muzicēšanā turpina attīstīt prasmes – dziedāt, ritmizēt, skandēt, spēlēt Orfa instrumentāriju, improvizēt; apgūst pašvadītas mācīšanās prasmes, lai atlasītu nepieciešamo informāciju (tekstu, attēlus, mūziku), strukturētu, izmantotu attālinātā mācību procesā – uzdevumi ar radošu ievirzi: eksperimentēt ar mūzikas izteiksmes līdzekļiem, žanriem, veidot savus video, audio ierakstus ar skaņu izpēti uzdevumiem u. c., nostiprinot jaunrades prasmes; veikt neliela apjoma pētījuma uzdevumus par mūzikas instrumentiem, mūzikas žanriem, latviešu animācijas filmām un tur izmantoto mūziku, par latviešu komponistiem, par koncertzālēm Latvijā u. c.

Izmanto

- video stundu ierakstus platformā "Tava klase" (4.–6. klasei mūzikā): <https:// www.tavaklase.lv/>;

- Intas Udodovas mācību līdzekli "Digitālais solfedžo": [https:// www.lnkc.gov.lv/macibu-materiali/](https://www.lnkc.gov.lv/macibu-materiali/);
- digitālo lietotni "Solfeg.io", kur var dziedāt, ritmizēt līdz: [https:// solfeg.io/](https://solfeg.io/).

7. – 9. klasei

Attālinātās mācīšanās formas; klātienē – aktīvi muzicē; attālināti – sadarbojas ar vēstures skolotāju, piedāvā integrētus uzdevumus. 7. klasē no *Skola2030* mācību līdzekļu paraugiem mūzikā būtiski svarīgi ir 7.5., 7.6., 7.7. tematū materiāli, kuros skolēni iepazīst viduslaiku mūzikas valodas iezīmes, žanrus, instrumentus, salīdzina ar mūsdienās populārajiem mūzikas instrumentiem; aktualizē pašvadītas mācīšanās prasmes; tiešsaistes stundās kombinē skolēnu, skolotāja stāstījumu u. c.; uzsvars uz padziļinātu mūzikas klausīšanos, viena skaņdarba interpretāciju salīdzināšanu, pētniecības darbību, padziļinātu mūzikas žanru, mūzikas valodas elementu apguvi (sk. 6., 7. pielikumu mūzikas mācību programmas 1.–9. klasei paraugā sadaļas 7.–9. klasei).

7. klasē (pēc jaunās programmas) turpina iepazīt baroka, klasicisma mūzikas valodu, mūzikas žanrus, mūzikas instrumentus, komponistus (Baha, Vivaldi, Mocarts, Haidns, Bēthovens), Dziesmu un deju svētku tradīcijas aizsākumu Latvijā; 8., 9. klasē (pēc iepriekšējās programmas), 9. klasē (pēc jaunā standarta un programmas parauga) – romantisma laika nozīmīgākie komponisti (Šūberts, Šūmanis, Šopēns, Berliozs), neliels ieskats impresionisma un ekspresionisma virzienos un džezs. Rokmūzika, populārā mūzika kā skolēnu izvēle. Pētniecībā ietvert minēto komponistu sasaisti ar Latviju (ceļojumi, sarakste, filmu par komponistiem analīze u. c.).

Izmanto

- video stundu ierakstus platformā "Tava klase" (7.–9. klasei mūzikā): [https:// www.tavaklase.lv/](https://www.tavaklase.lv/);
- Intas Udodovas mācību līdzekli "Digitālais solfedžo": [https:// www.lnkc.gov.lv/macibu-materiali/](https://www.lnkc.gov.lv/macibu-materiali/);
- digitālo lietotni "Solfeg.io", kur var kombinēt instrumentus, spēlēt un dziedāt līdz ierakstam u. c.: [https:// solfeg.io/](https://solfeg.io/).

Vidusskolai

10. klasē kombinē klātienes, attālinātās mācīšanās formas; uzsver pētniecību. Gan klātienē, gan attālināti iepazīst un apgūst šādus programmas paraugā ietvertos tematus.

1. Kultūras izpratne un izpausmes sabiedrībā: pēta **mūzikas kultūras** vēsturisko laikmetu **pazīmes** un **artefaktus** (mūzikas instrumentus, nošu partitūras, attēlus), pētniecības procesā paši veido laika skalu.

2. Kultūras piederība un identitāte: analizē savu kultūras piederību, kādu mūziku klausās, kas viņus uzrunā,

u. c.

3. Kultūras mantojuma daudzveidība: pēta materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu, Latvijas kultūras kanonu, no tajā minētajiem komponistiem skolēni pētniecībai izvēlas tos, kuru mūzika viņus uzrunā, analizē skaņdarbus tradīcijas un inovācijas kontekstā (sk.: [https:// kulturaskanons.lv/list/](https://kulturaskanons.lv/list/)).

4. Kultūras pieprasījums un piedāvājums: pēta mūzikas kultūru kā tautsaimniecības nozari, analizē pētījumus par mūzikas kultūras auditoriju un to, kāda mūzika tiek pieprasīta, kādi ir piedāvājumi, kāda nozīme ir reģionālajām koncertzālēm Latvijas kultūrvīdē u. c., pieejams šeit: [https:// culturelablv.files.wordpress.com/2017/01/kultc5abras-auditorija-latvijc481-2016.pdf](https://culturelablv.files.wordpress.com/2017/01/kultc5abras-auditorija-latvijc481-2016.pdf)).

11. un 12. klasē turpina apgūt iepriekšējo mācību programmu mūzikā: iepazīst mūzikas autoritātes un komponistus 20. un 21. gs. Latvijā un pasaulē, pēta sev aktuālās mūzikas parādības. Nostiprina pētniecības prasmes: informācijas vākšana, atlase, apkopošana, datu apstrāde, analīze, secinājumi. Veido kultūras notikumu dienas- grāmatu.

Tiešsaistes mācību resursi mūzikas apguvei

- *Skola2030* mācību līdzekļu paraugi mūzikai: [http:// mape.skola2030.lv](http://mape.skola2030.lv).
- Video stundu ieraksti platformā "Tava klase": [https:// www.tavaklase.lv/](https://www.tavaklase.lv/).
- *YouTube* kanāls "Radot mūziku": [https:// www.youtube.com/channel/UCRdxzmfQakzXt9AYU2gKDHw](https://www.youtube.com/channel/UCRdxzmfQakzXt9AYU2gKDHw).
- Digitālā lietotne "Solfeg.io": [https:// solfeg.io/](https://solfeg.io/).
- Intas Udodovas mācību līdzeklis "Digitālais solfedžo": [https:// www.lnkc.gov.lv/macibu-materiali/](https://www.lnkc.gov.lv/macibu-materiali/).
- Latvijas kultūras kanons: [https:// www.kulturaskanons.lv](https://www.kulturaskanons.lv).
- Kultūras pieprasījuma un piedāvājuma pētījums: [https:// culturelablv.files.wordpress.com/2017/01/kultc5abras-auditorija-latvijc481-2016.pdf](https://culturelablv.files.wordpress.com/2017/01/kultc5abras-auditorija-latvijc481-2016.pdf).

Teātra māksla

(Ieteikumos ietvertas atsauces uz *Skola2030* mācību priekšmetu un kursu programmu paraugiem:

- Teātra māksla 1.–9. klasei. Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/356](https://mape.skola2030.lv/materials/356).
- Kultūra un māksla (teātra māksla) I (vidusskolas pamatkursam). Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/559](https://mape.skola2030.lv/materials/559).)

Vispārīgi ieteikumi

- Ķermeņa plastikas, iztēles un koncentrēšanās vingrinājumus var veikt tiešsaistē kopā ar skolotāja demonstrējumiem.
- Uzdevumus pielāgot rakstveida, audio, video iespējām (skolēnu veidoti uzdevumu izpildes apraksti – rakstiski vai mutiski, kas fiksēti ar audio tehnikām, piemēram, telefonu, vai iefilmēti video, vai veidoti animācijas versijās).

Grupu vingrinājumus aizstāt ar individuāliem vai pāru uzdevumiem.

3. –9. klasei

- Uzdevumus, kas iecerēti ķermeņa plastikas izkopšanai, plānojot tos praktizēt klātienē procesā.
- Uzdevumus, kas veidoti, lai izkoptu orientēšanās prasmes fiziskajā un skaniskajā telpā, pārveidot kā patstāvīgas darbošanās pieredzi, cik katram tas ir iespējams mājas vidē.
- Dažādās pamatizglītības pakāpes klasēs var izmantot mācību programmas parauga 5. tematā “Runa” ieteikto, arī attālinātajā mācību režīmā attīstot mutvārdu runas prasmes, individuāli sagatavojot, piemēram, minūtes garu uzrunu kādam brīvi izvēlētam pasākumam, dzejoli vai prozas fragmentu. Procesā veidota uzveduma (8. temats) vai izrādes fragmenta iestudējumu (6. un 9. temats) vislabāk īstenot klātienē mācību laikā, tomēr mutvārdu runas prasmes ir nepieciešamas visos tematos, tādēļ varam tās vingrināt neatkarīgi no mācību veida.
- 7. tematā “Improvizācija” praktiskās nodarbības aizstāt ar mērķtiecīgiem uzdevumiem, vērojot video (tīmeklī meklēt pēc atslēgvārda “teātra sports”). Realizēt tehniku “Raidstacijas”, to pielāgojot tiešsaistes iespējām. Improvizāciju var realizēt arī objektu vai leļļu dialoga formā (kā 2. tematā “Leļļu teātris”), papildinot improvizāciju ar rekvizītiem, kas iederas attālinātajā formā, tādējādi apgūstot vēl papildu prasmes – kā darboties ar leļļiem un / vai objektiem. Var izmantot video platformā “Tava klase” (pieejams [http:// www. tavaklase.lv](http://www.tavaklase.lv)) piedāvājumu teātra mākslā improvizācijas izpratnei un ilustratīvam piemēram.
- 6. tematu “Pretstati (lugas fragmenta iestudējums)”, 8. tematu “Procesā veidots iestudējums” un 9. tematu “Klasiskās teātra formas (tragēdija un komēdija)” realizēt klātienē procesā, attālināto mācību laikā izmantot video piemērus (jebkuras klātienē izrādes dokumentējums un intervijas ar aktierim un režisoriem par izrādes veidošanu), pārrunājot lomas veidošanas darbu, dažādu uzdevumu veikšanu kopīga procesa realizācijai. Var izmantot *Skola2030* mācību metodiskā līdzekļa “Vidusskola. Piemērs radošā projekta plānošanai un procesam izrādes veidošanai Kultūra un māksla I (teātra māksla)” daļas “II Process” un “III Prezentācija” (pieejams [https:// mape.skola2030.lv/materials/Vaw9TMwhFHjGCxnBNMXSHn](https://mape.skola2030.lv/materials/Vaw9TMwhFHjGCxnBNMXSHn)).

Vidusskolai kursā Kultūra un māksla I (teātra māksla)

Uzdevumus aizstāt ar audio, video, tostarp animācijas, *stop motion* animācijas vai citiem digitāliem risinājumiem, kurus skolēni lieto savā ikdienā vai citu mācību priekšmetu apgūvē.

Lai vērtētu kultūras / mākslas notikumus (izrādes, filmas utt.), izmantot LTV izrāžu arhīva Teātris.zip, filmas.lv, KVADRIFRONS u. c. piedāvājumus; skolā ieteicams pārskatīt “Latvijas skolas soma” piedāvājumu un skolas iespējas attālinātajam režīmam, ja tām ir maksas piekļuve, klausāmizrādes, tiešsaistes izrādes u. tml.

Lai raksturotu Latvijas kultūras kanona vērtības dažādos kontekstos, strādāt ar kultūras kanonu, pielāgojot uzdevumus katra temata specifikai. Izmantot vietni Latvijas kultūras kanons www.kulturaskanons.lv.

Var izmantot Teātra mākslas 1.–9. klasei programmas parauga 5. tematu “Runa”, arī attālinātajā mācību režīmā attīstot mutvārdu runas prasmes, individuāli sagatavojot, piemēram, minūtes garu uzrunu kādam brīvi izvēlētam pasākumam, dzejoli vai prozas fragmentu, pieejams [https:// mape.skola2030.lv/materials/356](https://mape.skola2030.lv/materials/356).

Uzsākt darbu pie 5. temata “Radošā / pētniecības procesa pieredze” radošā projekta: ideja, materiāla atlase, pētniecība. Mākslinieciskās koncepcijas izstrāde – priekšdarbi, kas veicami, lai praktiski sāktu realizēt radošo projektu individuāli vai grupā. Ierosmei skatīt *Skola2030* mācību metodisko līdzekli “Vidusskola. Piemērs radošā projekta plānošanai un procesam izrādes veidošanai Kultūra un māksla I (teātra māksla)”, pieejams [https:// mape.skola2030.lv/materials/Vaw9TMwhFHjGCxnBNMXSHn](https://mape.skola2030.lv/materials/Vaw9TMwhFHjGCxnBNMXSHn)).

Tiešsaistes mācību resursi teātra mākslas apguvei

- *Skola2030* mācību līdzekļu paraugi teātra mākslai: [http:// mape.skola2030.lv](http://mape.skola2030.lv).
- Dirty Deal Teatro E-REPERTUĀRS: [https:// www.dirtydealteatro.lv/izrades-instrukcijas/](https://www.dirtydealteatro.lv/izrades-instrukcijas/).
- Video stundu ieraksti platformā "Tava klase": [https:// www.tavaklase.lv/](https://www.tavaklase.lv/).
- Latvijas kultūras kanons: www.kulturaskanons.lv.
- Teātra trupas KVADRIFRONS mājaslapas sadaļa ĒKULTŪRA virtuālas izrādes: [https:// kvadrifrons.lv/ekul- tura/](https://kvadrifrons.lv/ekultura/).
- LTV teātra ierakstu arhīvs: [https:// ltv.lsm.lv/lv/kultura/teatris.zip/](https://ltv.lsm.lv/lv/kultura/teatris.zip/).
- Latvijas Radio Radioteātra ieraksti: <https://lr1.lsm.lv/lv/radioteatris/>

Kulturoloģija / Kultūras pamati un Kultūra un māksla I pamatkursi vidējās izglītības pakāpē

(Ieteikumos ietvertas atsauces uz *Skola2030* mācību priekšmeta programmas paraugiem:

- Kultūras pamati. Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/510](https://mape.skola2030.lv/materials/510).
- Kultūra un māksla (vizuālā māksla) I. Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/557](https://mape.skola2030.lv/materials/557).
- Kultūra un māksla (mūzika) I. Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/558](https://mape.skola2030.lv/materials/558).
- Kultūra un māksla (teātra māksla) I. Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/559](https://mape.skola2030.lv/materials/559).)

Vispārīgi ieteikumi

- Plānot sasniedzamo rezultātu apguvi trīs gadu laika posmam, fiksējot šajā mācību gadā apgūto vai neapgūto, brīvi pārstrukturējot tematus un to secību un mērķtiecīgi iepļānojot regulāru praktisku vingrināšanos atbilstoši mākslas veida specifikai un klātienēs un attālināto mācību iespējām. Neapgūto un nenostiprināto prasmju apguvi iepļānot nākamajos mācību gados.
- Ar savas un citu mācību jomu kolēģiem precizēt tematu saskares punktus, lai veidotu starppriekšmetu saikni. Organizēt integrētas attālinātās mācību stundas vai piedāvāt integrētus uzdevumus patstāvīgam darbam.
- 11. un 12. klašu skolēniem, kuri apgūst mācību priekšmetu "Kulturoloģija", organizēt satura apguvi pēc līdzīgiem principiem – sadarbojoties ar literatūras, vēstures, mūzikas, vizuālās mākslas skolotājiem, precizējot saskares punktus, veidojot integrētas attālinātās mācību stundas un piedāvājot integrētus uzdevumus patstāvīgam darbam.

Vidusskolai

- Kursos "Kultūras pamati" un "Kultūra un māksla I" iespējams izvēlēties secību pirmo trīs tematu (Kultūras izpratne un izpausmes sabiedrībā, Kultūras piederība un identitāte, Kultūras mantojuma daudzveidība) apguvei pēc skolotāja ieskatiem un skolēnu iespējām strādāt patstāvīgi. Savukārt 4. tematu "Kultūras pieprasījums un piedāvājums" ieteicams atstāt pēc pirmo trīs tematu apguves, jo tā apguve attālinātā mācīšanās procesā var nebūt pilnvērtīga.
- Katra temata SR sasniegšanai un sava viedokļa paušanai mērķtiecīgi izvēlēties vienu no piedāvātajām prasmju grupām – mutisku vai rakstisku formu –, pārdomāt, kurā tematā labāk rakstīt eseju, bet kurā – mutiski diskutēt tiešsaistē grupā vai pāros, lai skolēns apgūtu katrā tematā vismaz pa vienam, bet kopā visus veidus sava viedokļa paušanai, mākslas darba satura interpretēšanai.
- Izmantot kursu programmu paraugos ieteiktos risinājumus, piemēram, 1) izvēloties, kurai sabiedrības grupai / kopienai tiks veidots "socioloģiskais portrets" un pētītas kultūras vajadzības, izmantot kā gatavu modeli arī citos tematos – papildinot to ar tematam atbilstošiem uzdevumiem par identitāti, pētot, kāds šai kopienai ir un būs kultūras mantojums; plānojot tai jaunu kultūras produktu; 2) apakštematā "Aktualizē personisko pieredzi tradīciju praktizēšanā" pētīt svētkus un tradīcijas, ko praktizē savā ģimenē, kopienā un reģionā, jo tam nav nepieciešami īpaši mācību materiāli, – klase ar skolotāju vienojas par darba formu un kritērijiem.
- Latvijas kultūras kanona apguvei var izmantot vietnē Latvijas kultūras kanons: www.kulturaskanons.lv ievietotos metodiskos materiālus.
- Fokussēties uz to SR sasniegšanu katrā no tematiem, kuru apguvei patstāvīgā mācību procesā ir pieejami:
- – kvalitatīvi multimodāli teksti / mācību līdzekļi, ko var skatīties, klausīties, analizēt, un arī pēc iespējas radīt savu digitālo saturu (piemēram, kultūras mantojuma, kultūras kanona, kultūras laikmetu pēctecības tēmas);

- – skolēnu rīcībā esoši drukāti izziņas materiāli un daijdarbi, lai to studijas pēc skolotāja norādījumiem attīstītu pašvadītās mācīšanās un informācijpratības prasmes.
- Svarīgi ir nepārtraukt kultūras pieredzes apkopošanu dienasgrāmatā, lai kursa noslēgumā skolēnam būtu iespēja izvērtēt savu izpratnes un prasmju izaugsmi. Rosināt skolēnam kultūras dienasgrāmatā fiksēt arī kursa Literatūra I ietvaros iepazītos literāros darbus.
- Radošā procesa pieredzi kursā "Kultūra pamati" fokusēt uz individuālu uzdevumu veikšanu (identitātes zīmola izveide, ģimenes tradīciju un mantojuma digitalizācija), atstājot grupu un visas klases sadarbību tiešsaistes diskusijām, bet sava kultūras produkta ieceres prezentēšanai izmantot pāru darba formu.
- Radošā procesa pieredzi (5. temats) kursos "Kultūra un māksla I", ja tas uzsākts, ieteicams **mērķtiecīgi turpināt arī** attālinātā mācību procesa laikā un panākt **ieceres izveidi un pamatojuma formulējumu**. Jaunrades darba izveidi labāk turpināt, kad skolēnam būs pieejami tam vajadzīgie materiāli vai tehnoloģijas.
- Nozīmīga daļa laika mācību procesā jāatvēl mērķtiecīgi atbalstītam skolēna patstāvīgajam – pētniecības – darbam, padziļinot un nostiprinot teorētiskās zināšanas par dažādiem mākslas veidiem.

Tiešsaistes mācību resursi kultūras kursu apguvei

- *Skola2030* mācību līdzekļu paraugi: [http:// mape.skola2030.lv](http://mape.skola2030.lv).
- Vietne "Latvijas kultūras kanons": [https:// www.kulturaskanons.lv](https://www.kulturaskanons.lv).
- Latvijas Nacionālā mākslas muzeja virtuālās ekspozīcijas: [http:// www.lnmm.lv](http://www.lnmm.lv).
- LTV teātra ierakstu arhīvs: [https:// ltv.lsm.lv/lv/kultura/teatris.zip/](https://ltv.lsm.lv/lv/kultura/teatris.zip/).
- Latvijas Radio Radioteātra ieraksti: <https://lr1.lsm.lv/lv/radioteatris/>.
- Raidījumi "Adreses" (par arhitektūru un dzīvesvidi mūsdienu Latvijā): [https:// vfs.lv/adreses/](https://vfs.lv/adreses/).
- Raidījumi "Atslēgas" par dzīvesvidi Latvijā dažādos vēsturiskos laikos: www.atslegas.tv.
- Rundāles pils muzeja Virtuālais Muzejs: [https:// rundale.net/muzejs/virtualais-muzejs/](https://rundale.net/muzejs/virtualais-muzejs/).
- Digitālā lietotne Solfeg.io: [https:// solfeg.io/](https://solfeg.io/).
- Metodiski materiāli literatūrā Ziedoņa klase: [https:// fondsviegli.lv/lv/ziedona-klase](https://fondsviegli.lv/lv/ziedona-klase).
- Latvijas filmu katalogs: www.filmas.lv.
- Muzeju kolekciju tīkls: www.meandrs.lv.
- Uzdevumi skolēniem kulturoloģijā: [https:// uzdevumi.lv/p/kulturologija](https://uzdevumi.lv/p/kulturologija).
- Latvijas teātru informatīva un analītiska domu telpa: [https:// kroders.lv](https://kroders.lv).
- Teātra trupas KVADRIFRONS mājaslapas sadaļa ĒKULTŪRA virtuālas izrādes: [https:// kvadrifrons.lv/ekul- tura/](https://kvadrifrons.lv/ekul-tura/).
- LTV raidījumu "Dzirdi balsis ar Kārlī Kazāku" aktuālā sezona (par Latvijā dzīvojošiem cittautiešiem): [https:// ltv.lsm.lv/lv/dokumentalie/dzirdi-balsis-ar-karli-kazaku/](https://ltv.lsm.lv/lv/dokumentalie/dzirdi-balsis-ar-karli-kazaku/).
- UNESCO projekta "Kultūras daudzveidība jaunatnes atbalstam, starpkultūru dialoga un daudzvalodības veicināšanai" materiāli: [https:// unesco.org/unesco_kulturasdaudzveidibaJaunatnesAtbalstam_Papildinats_aeff7564.pdf](https://unesco.org/unesco_kulturasdaudzveidibaJaunatnesAtbalstam_Papildinats_aeff7564.pdf).
- *Google Arts and Culture*: [https:// artsandculture.google.com/](https://artsandculture.google.com/).
- *Google Art Project*: [https:// www.openculture.com](https://www.openculture.com).
- *Britannica* (īpaši skolēniem un skolotājiem veidots enciklopēdisks resurss angļu valodā): [https://bit.ly/Sko- la2030-britannica](https://bit.ly/Sko-la2030-britannica).

Sociālā un pilsoniskā mācību joma

(Ieteikumos ietvertas atsauces uz *Skola2030* mācību priekšmetu un kursu programmu paraugiem:

- Sociālās zinības (1.–3. klase un 7.–9. klase) Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/179](https://mape.skola2030.lv/materials/179).
- Sociālās zinības un vēsture (4.–6. klase) Pieejams: <https:// mape.skola2030.lv/materials/179>.
- Latvijas un pasaules vēsture (7.–9. klase). Pieejams: <https:// mape.skola2030.lv/materials/158>.
- Sociālās zinības un vēsture (vidusskolas pamatkurss). Pieejams: <https:// mape.skola2030.lv/materials/565>.
- Vēsture un sociālās zinātnes I (vidusskolas pamatkurss). Pieejams: <https:// mape.skola2030.lv/materials/553>.

Vispārīgi ieteikumi

- **Samazināt piemēru skaitu un kontekstu loku, saglabājot uzsvāru uz likumsakarību izpratni**
 - **Vēsturē** ir iespējams samazināt aplūkojamo vēstures piemēru skaitu. Ja nepieciešams, var atteikties no kāda notikuma vai vēstures procesa aplūkošanas, ja vien tas netraucē skolēniem veidot plašāku izpratni par kopējo **vēstures periodizāciju** (aizvēsture, senie laiki, viduslaiki, jaunie laiki, jaunākie laiki, mūsdienas) un **nozīmīgākajām cēloņu un sekū sakarībām** (tādu notikumu, kā I un II pasaules kara ietekme, Latvijas valsts dibināšana un neatkarības atjaunošana). Lai veidotu, vienotu un nesaraustītu izpratni par vēsturiskajiem notikumiem Eiropā un pasaulē 20. gs., ieteicams tematu par I pasaules karu nepārcelt no 8. klases pavasara uz 9. klases rudenī.
 - Mācot **vēsturi vidusskolā**, ieteicams samazināt satura apjomu daļēji vai pilnībā atsakoties no hronoloģiskās pieejas un izvēloties tādus vēstures notikumus un piemērus, kuru padziļināta izpēte ļauj iegūt plašāku izpratni par tādiem pamatjēdzieniem kā **sabiedrība, vara, demokrātija, kultūru daudzveidība, laiks un pārmaiņas**.
 - Sociālajās zinībās ieteicams saturu plānot tā, lai izvēlētie piemēri skolēniem veido izpratni par tādiem pamatjēdzieniem kā **indivīds, sabiedrība, vara, demokrātija, resursi un kultūru daudzveidība**. Pēc iespējas vēlams izmantot aktuālo notikumu piemērus un ziņu materiālus.
- Ieteikums nostiprināt skolēnu prasmes **pētīt** un **analizēt** dažādus vēstures un informācijas avotus:
 - informācija no preses un plašsaziņas līdzekļiem;
 - likumi;
 - statistikas dati un diagrammas;
 - karikatūras;
 - dažāda veida vēstures avoti.
- Dažādi vēstures un informācijas avoti sniedz lielu informācijas apjomu un dod iespēju skolēniem apgūt nepieciešamo saturu, tādēļ skolēniem jāsniedz vecumam un prasmju līmenim atbilstošs atbalsts **vēstures un informācijas avotu atlasei**:
 - konkrēti vēstures un informācijas avoti vai to kolekcijas;
 - vēstures un informācijas avotu saraksts;
 - kritēriji, pēc kuriem atlasīt vēstures un informācijas avotus.
- Lai palīdzētu skolēniem orientēties daudzveidīgos informācijas avotos, jāpievērš papilduzmanība dažādu **mācīšanās stratēģiju** apguvei un informācijas apstrādes prasmju attīstīšanai. Piemēram, iemācīties soļus, pēc kuriem izvērtēt pieejamās informācijas ticamību, izmantojot kritēriju sarakstus, kā apkopot un klasificēt vēstures un informācijas avotus pieejamo informāciju, meklējot atslēgas vārdus, formulējot galveno domu vai izmantojot grafiskos organizatorus.
- Būtiski ir dot iespēju skolēnam izmantot jauniegūtās zināšanas un apkopotos faktus, lai iemācītos **formulēt** un **pamatot savu viedokli**, veidot faktos balstītus argumentus.

Tiešsaistes mācību resursi

- *Skola2030* mācību līdzekļu paraugi: [http:// mape.skola2030.lv](http://mape.skola2030.lv).
- Periodika (digitalizēti preses izdevumi): [http:// periodika.lv](http://periodika.lv).
- Nacionālā enciklopēdija: [https:// enciklopedija.lv](https://enciklopedija.lv).
- Vēsturnīca (*YouTube* kanāls par vēsturi): [https:// ej.uz/37op](https://ej.uz/37op).
- Atslēgas (raidījuma atslēgas sērijas un stundu plāni vesturei): [https:// www.atslegas.tv](https://www.atslegas.tv).
- *Britannica* skolēniem veidots enciklopēdisks resurss angļu valodā. Vairāk informācijas šeit: [https:// www.skola2030.lv/lv/skolotajiem/britannica](https://www.skola2030.lv/lv/skolotajiem/britannica).

Dabaszinātņu mācību joma

Vispārīgi ieteikumi

Saglabāt esošo mācību satura struktūru un plānojumu

Attālināto mācību laikā neiekļaut jaunu praktisko prasmju apguvi un tos laboratorijas darbus, kurus iespējams veikt tikai klātienē, piemēram, bioloģijā mikroskopēšanas prasmes un mikropreparātu pagatavošanas prasmes. Taču attālinātās mācībās skolēniem var piedāvāt jau gatavus mikropreparātu attēlus, lai attīstītu novērošanas prasmes vai analizētu un apstrādātu datus.

Turpināt mērķtiecīgi attīstīt pētniecības prasmes

Svarīgi pēctecīgi attīstīt pētniecības prasmes, kas būs nepieciešamas arī visos nākamajos izglītības posmos. Tās lielā mērā iespējams attīstīt arī attālinātās mācībās, vairāk uzsverot atsevišķus pētniecības procesa soļus, izmantojot jau dotus datus, kurus ar uzdevumu palīdzību apstrādāt, analizēt un formulēt secinājumus.

Var plānot novērojumus dabā, un skolēni tos var veikt, nosakot, ko un kāpēc novēros, kā novēroto pierakstīs vai attēlos un kādus drošības noteikumus ievēros. Vienlaikus, izmantojot interaktīvos rīkus, virtuālos eksperimentus vai tiešsaistes demonstrējumus, skolēni var novērot, reģistrēt datus, apkopot un analizēt rezultātus un izvērtēt eksperimentu.

Pievērst pastiprinātu uzmanību informācijpratības un argumentācijas prasmju attīstībai

Pievērst pastiprinātu uzmanību skolēnu prasmēm izvērtēt datus un informāciju, formulēt pamatotus spriedumus, veidot zinātniskus argumentus un pretargumentus svarīgāko dabaszinātnisko ideju dziļākas izpratnes veidošanai.

Rosināt skolēnus salīdzināt informāciju un skaidrojumus no daudzveidīgiem informācijas avotiem, izvērtējot to ticamību, argumentu pamatotību, mācīt lietišķu tekstu lasīšanas, argumentu strukturēšanas un izvērtēšanas stratēģijas. Piedāvāt daudzveidīgu vizuālu un grafisko informāciju mācību satura apgūvē un rosināt skolēnus pašus meklēt un īstenot daudzveidīgus risinājumus datu un informācijas attēlošanai un skaidrošanai.

Izmantot tehnoloģiju iespējas padziļinātai mācību satura izpratnei un digitālajām prasmēm

Mērķtiecīgi un plānveidīgi attīstīt skolēnu digitālo prafību, izmantojot tehnoloģijas, lai piekļūtu informācijai vai virtuālo eksperimentu datiem, vienlaikus veidojot padziļinātu izpratni par mācību saturu. Piemēram, izmantojot interaktīvās simulācijas Kolorādo universitātes izveidotajā vietnē *PhET*, var vizualizēt dažādus procesus un saskatīt likumsakarības, kas atvieglotu skolēniem mācību satura apguvi.

Ģeogrāfisko informācijas sistēmu (ĢIS) programmatūra un rīki dod iespēju skolēniem, izmantojot datoru vai mobilās ierīces, daudzpusīgi un radoši apgūt ģeogrāfijas mācību saturu, veicinot telpisko izpratni, rosinot analītisko domāšanu un attīstot digitālās prasmes. Piemēram, skolēni var iegūt informāciju no interaktīvām kartēm un lietotnēm, analizēt telpiskos datus, izmantojot interaktīvo karšu funkcijas.

Tiešsaistes mācību resursi

- *Skola2030* mācību līdzekļu paraugi: [http:// mape.skola2030.lv](http://mape.skola2030.lv).
- VISK īstenotajos ESF dabaszinātņu un matemātikas projektos izstrādātie mācību materiāli skolotājiem un skolēniem, t. sk. interaktīvie materiāli: [https:// www.siic.lu.lv/resursi/dzm-materiali/atbalsta-materiali](https://www.siic.lu.lv/resursi/dzm-materiali/atbalsta-materiali).
- Fizikas, ķīmijas un bioloģijas mācību satura apguvei un pētniecības darbībai Kolorādo universitātes izveidotās vietnes *PhET* piedāvātās simulācijas un mācību stundu piemēri <https://phet.colorado.edu>, kā arī vietnes <http://latvijas.daba.lv>, [https:// www.fizmix.lv](https://www.fizmix.lv), [https:// www.kimiko.lv](https://www.kimiko.lv) u. c.
- Ģeogrāfijas mācību satura apguvei ĢIS programmatūra – brīvi pieejamie interaktīvie rīki, mācību stundu piemēri, snieguma līmeņu apraksti: [https:// www.gisbaltic.eu/lv-lv/resursi/skolas](https://www.gisbaltic.eu/lv-lv/resursi/skolas).
- *Skola2030* mācību priekšmetu programmu paraugi:
- Dabaszinības 1.–6. klasei. Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/154](https://mape.skola2030.lv/materials/154). Ģeogrāfija 7.–9. klasei. Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/439](https://mape.skola2030.lv/materials/439). Fizika 8.–9. klasei. Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/153](https://mape.skola2030.lv/materials/153). Bioloģija 7.–9. klasei. Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/151](https://mape.skola2030.lv/materials/151). Ķīmija 8.–9. klasei. Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/160](https://mape.skola2030.lv/materials/160).
- Dabaszinības (vidusskolas pamatkurss). Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/498](https://mape.skola2030.lv/materials/498). Fizika I (vidusskolas pamatkurss). Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/499](https://mape.skola2030.lv/materials/499). Ķīmija I (vidusskolas pamatkurss). Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/500](https://mape.skola2030.lv/materials/500). Bioloģija I (vidusskolas pamatkurss). Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/473](https://mape.skola2030.lv/materials/473). Ģeogrāfija I (vidusskolas pamatkurss). Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/474](https://mape.skola2030.lv/materials/474).

Matemātikas mācību joma un priekšmets

Vispārīgi ieteikumi

(Tekstā ietvertas atsauces uz *Skola2030* mācību priekšmeta programmas paraugu Matemātika 1.–9. klasei, ja nav minēts citādi. Pieejams: <https://mape.skola2030.lv/materials/172>.)

Sašaurināt vai konkretizēt sasniedzamos rezultātus ar augstu kompleksuma vai atvērtības pakāpi, piemēram, pētniecības uzdevumus.

Argumentācija: nevar pilnvērtīgi īstenot individuālu, momentānu un nepārtrauktu atgriezenisko saiti, ļautājumu formulēšanu un citādu reaģēšanu skolēna domāšanas virzībai.

Piemērs no 4.7. temata.

Sākotnēji plānotais SR: praktiski un ar digitāliem rīkiem modelē, pēta un secina, kā mainās taisnstūra laukums, ja visu malu garumus palielina vai samazina vienādu skaitu reižu.

Ieteiktais SR: nosaka un pamato, kā mainās taisnstūra laukums, ja katras malas garumu palielina 2 (3 u. tml.) reizes.

Neiekļaut mācību saturā sasniedzamos rezultātus, kurus vienlaikus raksturo šaurs konteksts un augsta sarežģītības pakāpe, ja tie nenozīmīgi ietekmē svarīgāko prasmju apguvi, izpratnes veidošanu par nozīmīgākajiem jēdzieniem un tālākā matemātikas satura apguvi.

Argumentācija: attālinātā mācību procesā diferencētas atgriezeniskās saites iespējas ir ierobežotas, tāpēc skolēni ar vājām vai vidējām spējām nevar saņemt nepieciešamo atbalstu.

Piemērs no 4.4. temata.

Nosaka trūkstošos ciparus divu skaitļu reizinājumā rakstos, lietojot paņēmienu "spriežu no beigām" un zināšanas par daudzciparu skaitļu reizināšanu, reizināšanas pierakstu.

Konkrēti piemēri mācību satura plānošanai 1.–12. klasei matemātikas mācību jomā

Piemēri mācību satura plānošanai 1.–3. klases posmā

Sasniedzamie rezultāti, kuru apguvi var plānot saturiski saistītā tematā nākamajā klasē.

No 1.5. uz 2.2.	Zīmē lauztu līniju atbilstoši nosacījumiem; aprēķina lauztas līnijas garumu, ja tas ir 10–20 cm.
No 1.6. uz 2.5.	Salīdzina summu / starpību ar skaitli, lietojot simbolus " $<$ ", " $>$ ", " $=$ ", un nosaka, vai pie- rakstītais ir patiess vai aplams, neveicot precīzus aprēķinus.
No 1.7. uz 2.2.	Lielākas garuma un laika mērvienības pārveido uz mazākām mērvienībām, izmantojot modeļus, atgādnēs.
No 1.7. uz 2.3.	100 apjomā saskaita un atņem pilnus desmitus; divciparu skaitlim pieskaita / atņem pilnus desmitus un viencipara skaitli. Ja dots divciparu skaitlis, var nosaukt par 10 lielāku / mazāku skaitli, neizmantojot skaitāmo materiālu.
No 1.8. uz 2.6.	Sadala soļos kvadrāta vai cita veida taisnstūra zīmēšanai rūtiņu lapā nepieciešamās darbības un pieraksta algoritmu. Pārbauda uzrakstīto algoritmu, precīzi izpildot soļus pēc dotas instrukcijas, ja nepieciešams, veicot labojumus algoritma pierakstā. Darbu veicot mazās grupās, pēta, kādas ir dažādas iespējas dalīt dotu plaknes figūru daļās (vienādās vai dažādās; lai iegūtu tāda paša vai cita veida figūras, figūras ar tādām pašām vai atšķirīgām īpašībām; ar dažādu iegūto figūru skaitu), izvēloties no dotajiem pētījuma jautājumiem sev interesējošo, kā arī praktiski veicot pētījumu un apkopojot rezultātus (zīmējot, griežot un līmējot).
No 2.3. uz 3.2. vai 3.6.	Aprēķinos izmanto decimāldaļas veidā dotas naudas summas.
No 2.6. uz 3.5.	Veido jaunas ģeometriskas figūras no dotajām, aplūkojot visus iespējamus gadījumus (veic pilno pārlassi), ja to skaits ir līdz 12.
No 2.7. uz 3.1.	Formulē novērotās likumsakarības, pētot, kas notiek ar pāra / nepāra skaitļiem, tos saskaitot, atņemot, reizinot ar 2. Spriež par notikuma "dotos skaitļus reizinot / dalot, iegūs pāra / nepāra skaitli" īstenošanās biežumu (vienmēr, nekad, dažreiz).
No 2.8. uz 3.3. vai 3.7.	Izmanto saskaitīšanu un reizināšanu, lai noteiktu ģeometrisku (t. sk. telpisku) figūru izmērus, piemēram, visu šķautņu garumu summu.

3.3. temats "Kā veidot vietas plānu?" pēc būtības ir "apsteidzošs" un veidots tādēļ, lai skolēni jaunā un kompleksā situācijā skolotāja vadītā procesā apzinātu un formulētu savas trūkstošās zināšanas, vajadzīgo papildinformāciju un apgūtu noteiktas prasmes, kas nepieciešamas problēmas atrisināšanai. Tematā plānotās skaitļošanas prasmes (reizināšana, dalīšana ar 10, 100) skolēni apgūs 4. klasē, 6. klasē skolēni veidos vietas plānu, jau izmantojot jēdzienu "mērogs".

Piemēri mācību satura plānošanai 4.–6. klašu posmā

4.–6. klases sasniedzamie rezultāti, kurus ieteicams sašaurināt vai konkretizēt.

Temat s	Sākotnēji plānotais SR	Ieteikums SR sašaurinājumam
4.4.	Vārdiski raksturo praktisku, "atvērtu" problēmu (problēmu, kurai nav tikai viens atrisinājums), tajā dotos lielumus un sakarības starp lielumiem; plāno, matemātiski apraksta un atrisina problēmu, veicot skaitliskos aprēķinus ar daudzciparu skaitļiem; aprēķinus veic arī ar digitāliem rīkiem.	Plāno un atrisina praktisku, "atvērtu" problēmu (problēmu, kurai nav tikai viens atrisinājums), veicot skaitliskos aprēķinus ar daudzciparu skaitļiem; aprēķinus veic arī ar digitāliem rīkiem.
4.7.	Praktiski un ar digitāliem rīkiem modelē, pēta un secina, kā mainās taisnstūra laukums, ja visu malu garumus palielina vai samazina vienādu skaitu reizi.	Nosaka un pamato, kā mainās taisnstūra laukums, ja katras malas garumu palielina 2 (3 u. tml.) reizes.
4.7.	Sadarbojas, praktiski modelē, spriež un konkrētos piemēros pāriet no mazākām laukuma mērvienībām uz lielākām.	Praktiski modelē un konkrētos piemēros skaidro pāreju no mazākām laukuma mērvienībām uz lielākām.
4.8.	Sadarbojas ar klasesbiedriem, apkopo pieredzi un formulē vispārīgus spriedumus par nezināmā lieluma aprēķināšanu dažādās situācijās, piemēram, skaits = samaksa : cena; laiks = ceļš : ātrums. Raksturo burtu simbolu lietojumu spriedumu pierakstā.	Konkrētos piemēros skaidro un matemātiski pieraksta sakarības starp lielumiem, kas raksturo iepirkšanos (skaits, samaksa, cena) un kustību (laiks, ceļš, ātrums).
4.8.	Situācijās, kas apraksta iepirkšanos, komplektēšanu, kustību u. tml., pēta un formulē sakarības starp diviem lielumiem (kā, mainot vienu, mainās otrs), ja trešais lielums ir nemainīgs.	Situācijās, kas apraksta iepirkšanos un kustību, formulē, kā mainīsies viens no lielumiem, ja otru palielinās/ samazinās 2 (3 u. tml.) reizes, ievērojot, ka trešais lielums ir nemainīgs.
5.4.	Pēc norādēm formulē jautājumus uzdevuma nosacījumu izpratnei un veido shematisku zīmējumu. Atrisina situāciju uzdevumu (līdz 4 darbībām), kura apraksts ietver gan ar daļu saistītos jēdzienus ("daļa no", "cik liela daļa"), gan vārdus "kopā", "atliks", "par tik vairāk / mazāk".	Atrisina situāciju uzdevumu (līdz 3 darbībām), kura apraksts ietver gan ar daļu saistītos jēdzienus ("daļa no", "cik liela daļa"), gan vārdus "kopā", "atliks", "par tik vairāk / mazāk", veidojot shematisku zīmējumu.
6.4.	Skaidro, kas ir tilpuma vienība, spriež un formulē, kā aprēķināt taisnstūra paralēlskaldņa tilpumu, modelējot ar vienības kubiem.	Skaidro, kas ir tilpuma vienība, un taisnstūra paralēlskaldņa tilpuma aprēķināšanu, izmantojot video vai simulācijā iegūto informāciju.

Tehnoloģiju mācību joma

(Tekstā ietvertas atsauces uz *Skola2030* mācību priekšmetu un kursu programmu paraugiem:

- Dizains un tehnoloģijas 1.–9. klasei. Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/170](https://mape.skola2030.lv/materials/170).
- Inženierzinības 7. klasei. Pieejams: <https:// mape.skola2030.lv/materials/182>.
- Datorika 1.–9. klasei. Pieejams: <https:// mape.skola2030.lv/materials/333>.
- Datorika (vidusskolas pamatkurss). Pieejams: <https:// mape.skola2030.lv/materials/554>.
- Dizains un tehnoloģijas I (vidusskolas pamatkurss). Pieejams: <https:// mape.skola2030.lv/materials/511>.
- Programmēšana I (vidusskolas pamatkurss). Pieejams: <https:// mape.skola2030.lv/materials/561>.

Vispārīgi ieteikumi

Skaidri noteikt būtiskākās prasmes, izvēloties daudzveidīgus to apguves ceļus

- Izvēlēties caurviju prasmes – digitālo pratību, pašvadītu mācīšanos, ko prioritāri nostiprināt katrā no jomas mācību priekšmetiem un vecumposmiem. Ne tikai datorikā, bet arī citos mācību priekšmetos svarīgi attīstīt skolēnu digitālās prasmes, piemēram, saziņu un sadarbību tiešsaistē gan ar vienaudžiem, gan skolotājiem, informācijas meklēšanas un atlasīšanas prasmes, spēju visu sūtīto informāciju, tostarp darba dokumentus, mācību procesam sakārtot viegli pārvaldāmā veidā. Gan dizainā un tehnoloģijās, gan inženierzinībās ļoti būtiska prasme ir plānot savu darbu, ko skolēni var labi mācīties, pakāpeniski iepazīstoties ar dizaina procesu.
- Dizaina procesu apgūt pakāpeniski, necenšoties īstenot pilnu detalizētu dizaina procesu katrā tematā. Dizaina procesa apguvi var sākt ar jau paveikto darbu analīzi, skolēnus rosināt veidot secinājumus par to, kādus dizaina procesa posmus īstenojām un kādas darbības veicām, piemēram, tematā par aušanu salīdzinot, kā auda senatnē un kā to dara pašlaik, ir izpētes posms, līdzīgi kā apskatot, kādas ir prezentāciju izveides lietotnes un kādiem mērķiem tās ir piemērotas. Savukārt pārbaudot, vai prezentācijā darbojas slaidu pārejas un ievietotie audio vai video faili, ir testēšanas piemērs, līdzīgi kā izvērtējot, vai austais izstrādājums atbilst sākotnējai idejai un ir kvalitatīvs. Arī skolēna pieļautās kļūdas un veiktie uzlabojumi iederas pie izstrādes posma un ir dabiska dizaina procesa sastāvdaļa. Sākotnēji šos posmus var iezīmēt, analizējot jau paveiktās darbības, un nākamajos tematos vērst uzmanību, ka tiks uzsākts kāds posms, lai vēlāk jau skolēns pats varētu veikt šo procesu pa soļiem apzinātāk un patstāvīgāk. Tehnoloģiju jomas mācību priekšmetu programmu pamatizglītibai paraugos pie katra temata ir atzīmēts, kuri dizaina procesa posmi ir būtiskākie un apgūstami tematā. Sākumā nevajag censties īstenot pilnu dizaina procesu, kas ir laikietilpīgi, jo skolēniem vispirms pakāpeniski jāiegūst pieredze par dažādiem šī procesa aspektiem un kā tas palīdz radīt jaunus risinājumus.
- Īstenojot dizaina procesu, skolēns apgūst ne tikai praktiskās iemaņas, bet arī nozīmīgas pētniecības prasmes – salīdzināt materiālus un izvēlēties mērķim piemērotāko, analizēt analogus, izprast, kā lietotāja vajadzības ietekmē to, kā tiek radīti risinājumi. Šīs prasmes ir būtiskas, lai radītu risinājumus gan dizainā un tehnoloģijās, gan datorikā, gan inženierzinībās, un tās ir attīstāmas, izmantojot vingrinājumus un veidojot risinājuma prototipus. Šo principu būtiski atspoguļot arī vērtēšanas kritērijos, lai skolēnā nostiprinās pār- liecība, ka ieguldītais darbs un izaugsme ir nozīmīga mācīšanās sastāvdaļa, tieši tādēļ uzsvars liekams uz prasmju apguvi, nevis uz liela risinājuma izveidi, jo būtiskāk ir, lai skolēns apgūst, piemēram, prasmes strukturēt, noformēt informāciju un nodot vēstījumu, nevis izveidot 20 slaidu prezentāciju, vai arī, kā izmantot aušanas tehniku un izprast, kā, radot izstrādājumu aušanas tehnikā, var izmantot daudzveidīgus materiālus, nevis izveidot gobelēnu istabai.

Veidot izpratni par jomas lielajām idejām

Tehnoloģiju mācību jomā mācību saturs ir veidots saskaņā ar trim lielajām idejām, atbildot uz trim jautājumiem: *Kādā veidā? Ar kādiem materiāliem un tehnoloģijām? un Kāpēc?* tiek radīti risinājumi. Pārplānojot mācību saturu, svarīgi ir nepiemirst nevienu no tiem.

Kā un kāpēc tiek radīti risinājumi?

- Aktualizēt dizaina procesu darba gaitā, identificēt katrā solī veicamās darbības un to darīt katrā tematā, dodot veidu, kā to īstenot, – ja ir jāmācās izmantot iedvesmas avotus, tad piedāvāt konkrētas metodes, piemēram, *SCAMPER* vai negatīvo “prāta vētru”, ja ir jāizveido darba plāns, tad dot konkrētus norādījumus, kam tajā jāietilpst, vai iesākumā izstrādāt šādus plānus kopā; ja testē risinājumu, tad dot veidu, kā sekot līdzi un veidot secinājumus, gan, piemēram, organizējot informāciju rēķintablās un veidojot grafikus, gan gatavojot maltīti un izmēģinot garšvielas.
- Aicināt skolēnu domāt, kas būs risinājuma lietotājs un kāds – risinājuma lietojums, un kādam tādēļ jābūt risinājumam. Šiem jautājumiem tagad var veltīt vairāk laika, jo ir tam piemēroti apstākļi – domāt par savām un arī citu vajadzībām. Piemēram, datorikā izvērtēt, kā atšķiras prezentācija, kas ir sniegta klātienē, un tāda, kas noris tiešsaistē, kas jāņem vērā un kas var traucēt abos gadījumos; ja dizainā un tehnoloģijās tiek plānota maltīte, tad aicināt skolēnus aptaujāt mājiniekus – kādas ir vēlmes un kādas garšas un tekstūras katram ir tuvākās, kādā veidā labprāt ieturētu maltīti un kādu gribētu redzēt uzklāto galdu. Ja pašā sākumā skolēns tiek virzīts pa dizaina soļiem, tos īpaši neuzsverot, tad jau tālākos tematos un klasēs ir nepieciešams skolēniem akcentēt, kādu darbību mēs veicam. Vērtīgi uzsvērt ilgtspējību un pamatot, kāpēc tiek izgatavota lieta, kā to lietot, liekot skolēnam domāt plašāk par lietu radīšanu, nevis tikai praktiski darboties ar materiāliem.

Ar kādiem resursiem tos radīt – tas ir liels jautājums, jo skolēnu situācijas var būt ļoti dažādas, bet būtiskākais – materiālu apstrādes un tehnoloģiju izmantošanas prasmes ir paliekošas.

- Skolēni var apgūt pamatprasmes darbā ar materiāliem, meklējot veidus, kā konkrēto tehniku izmantot radoši, piemēram, šūt nevis audumu, bet papīru, vai aust ar papīru, stiepli, dabas materiāliem vai pat veidošanas materiāliem. Protams, arī attīstīt tehnoloģiju izmantošanas prasmes un analizēt, kādas darbības (piemēram, komunikācija internetā, apjomīga teksta ievadīšana, attēla apstrāde) ir vieglāk vai grūtāk izdarāmas digitāli un arī ar dažādam ierīcēm, kas skolēnam ir pieejamas – dators, planšete vai tālrunis.
- Veidot uzdevumus, lai skolēns var izmantot sev pieejamos materiālus un tehnoloģijas un rosināt skolēnus domāt radoši, kā ir iespējams aizstāt tos materiālus, kas nav uzreiz pieejami. Šāda prasme būs īpaši noderīga inženierzinībās, kur jau tagad visi paredzētie praktiskie darbi tiek piedāvāti tādi, kuros jāizmanto ikdienišķi objekti – papīrs, līmlente, kancelejas gumija, saspraudes, kociņi utt.

Pielāgot apgūstamā mācību saturu attālinātām mācībām

- Inženierzinības: 7.3. tematu “Kā iegūst, uzkrāj un pārvērš enerģiju?” apgūt kā noslēdzošo, jo ar enerģiju saistīto mācību saturu skolēni apgūst 8. klasē fizikas stundās. Turklāt šis temats ir viens no vieglāk saprotamajiem arī bez praktiskā darba izstrādes, kas ir nozīmīgi pārējos trīs inženierzinību tematos. Praktiskos darbus šajos tematos ir iespējams veidot tādus, lai skolēni tos varētu paveikt ar mājsaimniecībā viegli atrodamiem resursiem, piemēram, kartonu, līmi, plastilīnu utt.
- Datorika: prioritāri apgūt attālinātajām mācībām nepieciešamos tematus, sadarbojoties ar citu mācību priekšmetu skolotājiem. Šeit ir svarīga skolotāju sadarbība, datorikas skolotājam nosakot, kas ir būtiskākās prasmes, kas skolēnam jāiemācās konkrētajā vecumposmā, piemēram, piekļūt informācijai tīmeklī un to kritiski analizēt, strukturēt tekstu, izveidot attēlu vai video, analizēt datus, strukturēt prezentāciju un veidot slaidus, domāt par savu darbavietu un tās ergonomiskumu utt. Savukārt citu mācību priekšmetu skolotājiem nepieciešams saprast, kādi ir skolēni izaicinājumi tehnoloģiju izmantošanā ikdienā, un vienoties ar datorikas skolotāju, kā šīs prasmes attīstīt ne tikai datorikā, bet arī visā mācību procesā.
- Programmēšana (datorikas modulis pamatskolā; Programmēšana I pamatkurss vidusskolā): svarīgi noskaidrot skolēnu priekšzināšanas par algoritmiskām darbībām un to, kā tās izpaužas programmēšanā. Ieteicams sākotnēji izmantot vizuālo programmēšanu, jo tā vienkāršā veidā palīdz skolēnam saprast programmēšanas pamatprincipus un tālāk tos lietot arī tekstuālās programmēšanas vidē.
- Dizains un tehnoloģijas pamatskolā: ieteicams samazināt skolēnu īstenoto projektu darbu mērogu, atvēlot lielāku laiku vingrinājumiem, lai skolēni apgūtu gan praktiskās iemaņas, gan pētniecības prasmes; galveno uzmanību pievērst dizaina procesa apguvei un mērķtiecīgai idejas attīstīšanai, darba plānošanai, nevis gala risinājuma izgatavošanai. 1.–3. klasē būtiski veltīt daudz laika tieši

vingrinājumiem, kas skolēnam ļauj pašam nonākt pie secinājumiem par materiālu īpašībām un domāt par to izmantošanu. Skolēniem būtiski ir iepazīt dažādus materiālus, to īpašības, izmantošanas veidus un vingrināties ar tiem strādāt, izmantojot rokas un instrumentus. Piemēram, apskatot veidošanas materiālus, ļaut skolēnam izpētīt, kā atšķiras sāls mīkla, plastilīns un pašcietaļošā veidošanas masa. Tieši eksperimentējot skolēns var saprast katra materiāla priekšrocības un trūkumus dažādās situācijās, piemēram, ka plastilīns sildot kļūst mīkstāks un ir vieglāk veidojams, to iespējams izmantot atkārtoti, bet pašcietaļošo masu iespējams apstrādāt, arī to krāsojot vai izgrebjot kādu rotājumu. Šajā brīdī skolēns mācās arī veidot un formulēt vārdiem secinājumus par eksperimentēšanu. 4.–9. klasē var vairāk uzsvērt dizaina domāšanas attīstīšanu, ietverot darba dokumentāciju un idejas pamatojumu, piemēram, kā skolēns nonācis līdz savai idejai, kā izvēlējis materiālu un kompozīciju, kā veicies darba laikā, tā uzsverot ieguldītā darba vērtību, jo šie jautājumi ir svarīgi neatkarīgi no materiālu apstrāde tehnikas un arī kulinārijā.

- Dizains un tehnoloģijas vidusskolā: pievērst vairāk uzmanības empātijas attīstīšanai, izpētes procesam, jo pašlaik ir pateicīgs brīdis, lai izvērtētu, kā cilvēkus ietekmē dažādu produktu un pakalpojumu ierobežota pieejamība, kā arī ir iespējams izziņāt, kā tiek veidoti jauni risinājumi dažādās dizaina nozarēs, lai ļautu cilvēkiem pielāgoties ātri mainīgajai situācijai. Ņemot vērā, ka skolēni iepriekš apguvuši mājturību un tehnoloģijas, viņi nav pieraduši izmantot dizaina procesu, lai strukturēti risinātu uzdevumu, tādēļ sākumā nepieciešams vairāk laika veltīt dizaina procesa apguvei, kopīgi pārrunājot, piemēram, kā skolā tiek organizēti pasākumi soli pa solim, kā tiek risinātas ikdienišķas situācijas (vakariņu gatavošana, tekstila vai koka izstrādājumu izgatavošana), lai tas atbilstu konkrētam lietotājam un funkcijai. Šādi tiek aktualizēta skolēna pieredze, kas gūta mājturībā un tehnoloģijās, un skolēns gūst ieskatu, kā dizaina process attiecināms šķietami dažādās situācijās. Skolēni atšķirīgo mācību priekšmetu programmu dēļ līdz šim nav apguvuši visas mājturībā un tehnoloģijās piedāvātas materiālu apstrādes tehnoloģijas (daļa apguvuši kokapstrādi, bet daļa – tekstilapstrādi), atļaut skolēniem risinājumu modelēšanu veikt atbilstoši savām jau esošajām prasmēm vai pakāpeniski apgūt pamatprasmes vēl neapgūtās tehnoloģijās.

Tiešsaistes mācību resursi

- *Skola2030* mācību līdzekļu paraugi: [http:// mape.skola2030.lv](http://mape.skola2030.lv).
- Lai pilnveidotu zināšanas dizainā, brīvi pieejams dizaina domāšanas e-kurss un mācību materiāli par dažādām dizaina nozarēm (vides dizains, modes dizains, interjera dizains un digitālo produktu dizains) [https:// www.startdesign.lv/](https://www.startdesign.lv/).
- Datorika un programmēšanas apguvei pieejami mācību materiāli un tiešsaistes kursi [https:// www.startit. lv/](https://www.startit.lv/), bezmaksas kurss tiešsaistē par mākslīgo intelektu [https:// course.elementsofai.com/lv/](https://course.elementsofai.com/lv/).
- Brīvpiekļuves tiešsaistes programmatūra dažādu prasmju apguvei: Programmēšana – scratch.mit.edu/; repl.it/; codingame.com/start u. c. 3D modelēšana – <https://www.tinkercad.com/>.
- Interjera plānošana – [https:// floorplanner.com/](https://floorplanner.com/).
- Informācijas dizaina izveide – <https://www.canva.com/>; <https://infogram.com>

Veselības un fiziskās aktivitātes mācību joma

Sports un veselība

(Tekstā ietvertas atsauces uz *Skola2030* mācību priekšmetu un kursu programmu paraugiem:

- Sports un veselība 1.–9. klasei. Pieejams: [https:// mape.skola2030.lv/materials/180](https://mape.skola2030.lv/materials/180).
- Sports un veselība (vidusskolas pamatkurss). Pieejams: <https:// mape.skola2030.lv/materials/570>.)

Vispārīgi ieteikumi

- Attālinātajās mācībās vēlams skolēnos attīstīt prasmes, kas ir saistītas ar veselīga dzīvesveida aspektiem savas veselības saglabāšanā, emocionālo labklājību, spēju atpazīt varbūtējos riskus un izvērtēt savu rīcību.
- Pēc iespējas vairāk organizēt aktivitātes āra vidē, piemēram, pastaigas ar vidējas intensitātes fizisko slodzi vai rīta vingrojuma kompleksa izpildi, iekļaujot tajā elpošanas vingrinājumus.
- Nostiprināt pašvadītas mācīšanās prasmes, mācītos plānot savu laiku, darba apjomu, veicamos uzdevumus.
- Attālināti mācoties neiekļaut psihomotorās prasmes, piemēram, sporta spēļu un vingrošanas elementus, paš aizsardzības paņēmienus, līdz ar to iesakām šo prasmju apguvi atstāt uz laiku, kad varēs mācīties klātienē.
- Fiziskās drošības nodrošināšanai skolēniem nedot uzdevumus, kas ir saistīti ar slidošanas prasmju apguvi uz atklātām ūdenstīpēm.
- Skolēnam patstāvīgi veicot uzdevumus ārpus telpām, kuros iespējami fiziskās drošības riski, skolotājam obligāti pie uzdevuma apraksta pievienot atgādni, kādi drošības noteikumi ir jāievēro, veicot konkrēto uzdevumu, un ka tā izpildes laiks un izpildes vieta obligāti jāaskaņo ar vecākiem, lai būtu informācija, kur skolēns atrodas un kad atgriezīsies mājās.

3. – 6. klasei

- Uzsvars uz nodarbībām brīvā dabā un fizisko veselību un drošību, veidojot alternatīvus variantus tradicionālām spēlēm, vingrinājumiem un inventāram. Veidot starppriekšmetu saikni – dabaszinības, mūzika un dejas. Fiziskā veselība – sekot līdz fizisko aktivitāšu daudzumam, veselību sekmējoša fiziskā sagatavošana, iesildošie / atsildošie vingrinājumi, tehnoloģiju izmantošana veselīga dzīvesveida praktizēšanā. Drošība – atpazīt riskus, pieņemt drošus lēmumus, akcentējot sasniedzamos rezultātus no jaunā pamatizglītības standarta: 4.1. *Novērtē situāciju, pieņem lēmumus un uzņemas atbildību par atbilstošu rīcību, lai pasargātu sevi un citus, atrodoties vietās, kur pulcējas daudz cilvēku, piemēram, stacijās, sabiedriskajā transportā, masu pasākumos, tirdzniecības centros, kinoteātros.* Pievērst uzmanību pašvadītas mācīšanās prasmju nostiprināšanai.
- Šķēršļu pārvarēšanas moduļa uzdevumos skolēnam jāizveido šķēršļu josla vai vingrinājuma aplis, iekļaujot apkārtējā vidē pieejamos materiālus. Uzdevumus veidot tādus, lai skolēns tos var īstenot mājas tuvākajā apkārtnē, lai tiktu nodrošināta viņa drošība un iekļautie prasmju elementi atbilstu skolēnu spējām un veselībai, neradot traumu gūšanas riskus. Atgriezenisko saiti skolēnam var sniegt, lūdzot, piemēram, iesūtīt īsu (dažu minūšu) videomateriālu, kurā skolēns izstāsta, kāpēc veidoja konkrēto šķēršļu joslu, kāpēc iekļāva konkrētos elementus, kas izdevās, kas radīja grūtības un ko darītu citādi nākamajā reizē.
- Dejas un ritmiskās kombinācijas modulī pēc skolotāja dotā parauga vai ieteicama videomateriāla skolēni apgūst aerobikas pamatsoļus vai ritmiskas vingrinājumus. Patstāvīgi veido dažādu soļu kombinācijas, radot vienotu kompozīciju, un sniedz priekšnesumu.
- Patstāvīgi pēc skolotāja dotā parauga vai ieteicamā videomateriāla apgūst un izpilda vispārējās fiziskās sagatavotības vingrojumu kompleksus mājas apstākļos, iesildīšanās / atsildīšanās vingrojumu kompleksus, rīta rosmes vingrojumu kompleksu vai vingrinājumus, kurus var izpildīt, sēdot pie datora.
- Fiziskās drošības moduļa apguvei uzdevumos jāiekļauj arī sasniedzamie rezultāti, kuros skolēns praktiskās darbības laikā patstāvīgi atpazīst un izvērtē bīstamas situācijas, pieņem izsvērtus lēmumus savai drošībai un atbilstoši rīkojas, gan dodoties uz fizisko aktivitāšu norises vietu, gan tās izpildes laikā.

7. – 9. klasei

- Uzsvars uz nodarbībām brīvā dabā un fizisko veselību un drošību, veidojot un izvēloties alternatīvus variantus tradicionālām spēlēm, vingrinājumiem un inventāram. Veidot starppriekšmetu saikni – bioloģija, tehnoloģiju mācību jomas priekšmeti. Fiziskā veselība – vingrojuma kompleksi visām organisma sistēmām, veselību sekmējoša fiziskā sagatavošana, digitālās tehnoloģijas savas veselības, dzīvesveida kontrolēšanai un uzturēšanai. Fiziskā drošība – izvērtē un novērs riskus, pieņem drošus lēmumus atbilstoši fiziskās aktivitātes norises vietai.
- Iesakām skolēniem apgūt sasniedzamos rezultātus, kas iekļauti pārvietošanās (soļošana, skriešana) un pie- dzīvojumu aktivitāšu moduļos.
- Skolēns, izmantojot digitālās tehnoloģijas, veic maršrutu ar izvēlēto pārvietošanās veidu, soļojot vai skrienot, vai pārmaiņus soļojot un skrienot. Lai būtu vieglāk sekot līdz skolēnu darbam, skolēni var izveidot tiešsaistes mapi – snieguma dienasgrāmatu, kurā fiksē pārvietošanās veidu, veikto attālumu, fizisko aktivitāšu daudzumu nedēļas garumā, katras fiziskās aktivitātes ilgumu, pasīvo darbību (piemēram, mobilā telefona lietošana izklaidei vai sociālajiem tīkliem) ilgumu. Piefiksē atpazītās bīstamās vietas maršrutā. Secina ar pašizvērtējumu, kā bija vieglāk veikt maršrutu, vai visu maršruta attālumu veica ar vienu pārvietošanās veidu, vai bija nepieciešama atpūta, kādas bija emocijas, kas izdevās un kas sagādāja grūtības, kā rīkošos turpmāk, kādas stratēģijas izmantošu, tādējādi nostiprinot pašvadītas mācīšanās prasmes.
- Piedzīvojumu aktivitāšu modulī, ja skolēni iepriekš ir apguvuši orientēšanās prasmes, veic orientēšanās distanci, piemēram, kurā jāvadās tikai pēc kartē attēlotajām reljefa formām, izmantojot efektīvas problēmrisināšanas stratēģijas, kā veikt distanci.
- Fiziskās veselības modulī patstāvīgi pēc skolotāja dotā parauga vai ieteicamā videomateriāla apgūt un izpilda vispārējās fiziskās sagatavotības vingrojumu kompleksus mājas apstākļos, iesildīšanās / atslaidīšanās vingrojumu kompleksus. Pašreiz, kad daļai skolēnu mācību process notiek attālināti, dominē sēdus stāvoklī pavadīts laiks. Šāds režīms nelabvēlīgi ietekmē gan kustību – balsta aparātu, gan orgānu darbību, tāpēc tieši tagad skolēniem jāpiedāvā vingrinājumi, kas nostiprina krūšu muskulatūru, ikru muskulatūru, muguras augšējās daļas muskulatūru, stiepj muguras muskuļus, stiprina vēdera presi, kā arī vingrinājumus plaukstu locītavām, acu nogurumam, diafragmālai elpošanai.

Vidusskolai

- Uzsvars uz nodarbībām brīvā dabā un fizisko veselību un drošību, veidojot un izvēloties alternatīvus variantus tradicionālām spēlēm, vingrinājumiem un inventāram. Nav nepieciešams pārstrukturizēt saturu, lai apgūtu vingrošanas elementus. Fiziskā veselība – veselību veicinoša emocionālās pašregulācijas spēju attīstīšana – aktīvās un pasīvās relaksācijas vingrinājumi, stresa vingrinājumi; fiziskās slodzes kontrolēšana un veselību sekmējoša fiziskā sagatavošana; digitālās tehnoloģijas veselības un dzīvesveida kontrolēšanai un uzturēšanai.
- Iesakām, plānojot mācības, veidot un nostiprināt padziļinātu izpratni par pirmajām trim mācību jomas lielajām idejām jaunajā izglītības standartā: Li1: *Regulāras, sistemātiskas un daudzveidīgas fiziskās aktivitātes ir fiziskās veselības, emocionālās labklājības un veselīga dzīvesveida paradumu pamatā*, Li2: *Fiziskā aktivitāte ir priekšnosacījums labai fiziskai un garīgai veselībai*; Li3: *Drošību un veselību ietekmē gan paša izsvērti lēmumi, apzinoties varbūtējos riskus un izvērtējot savu rīcību, gan gatavība atbilstoši reaģēt negaidītās un nepazīstamās situācijās*.
- Āra fiziskās aktivitātes moduļa uzdevumos skolēniem būtu jāiekļauj un jālieto dažādi pārvietošanās veidi (soļošana, skriešana, nūjošana), jāplāno un jāiesteno dažādu pakāpju grūtības maršruti, jāizvēlas maršrutu veikšanas stratēģijas atbilstoši savām spējām un veselībai. Patstāvīgi pēc skolotāja dotā parauga vai ie- teicama videomateriāla jāapgūst un jāpilda veselību nostiprinoši emocionālās pašregulācijas vingrinājumi, jākontrolē sava fiziskā slodze fiziskās aktivitātes laikā, izmantojot digitālās tehnoloģijas. Atkarībā no skolas atrašanās vietas uzdevumu veikšanai var tikt izmantoti gan skolotāju, gan skolēnu izveidotie vai jau izstrādātie pieejamie pastaigu un pārgājēju maršruti ar dažādu grūtības pakāpi.
- Lielāks uzsvars liekams uz izpētes procesu un dažādu risinājumu analīzi, ideju veidošanu, uzlabojumu no- teikšanu, lai veidotu skolēnu izpratni par veselīga dzīvesveida nepieciešamību.
- Aktualizēt citos mācību priekšmetos apgūtās pētniecības prasmes, piemēram, kā veikt novērošanu un datu reģistrāciju. Skolēns, izmantojot digitālās tehnoloģijas vai pieejamās kartes, iezīmē maršrutu un to veic ar dažādiem pārvietošanās veidiem (soļojot, nūjojot vai pārvietojoties ar velosipēdu). Lai būtu vieglāk sekot līdz skolēnu darbam, skolēni var izveidot tiešsaistes mapi – snieguma dienasgrāmatu, kurā fiksē pārvietošanās veidu, veikto attālumu, darbības ilgumu, emocionālo stāvokli, kā arī nosaka sev pieļaujamo maksimālo pulsu. Piefiksē atpazītās bīstamās vietas maršrutā. Secina ar pašizvērtējumu, ar kādu pārvietošanās veidu maršrutu veica visātrāk, kā bija vieglāk veikt maršrutu, kādas bija emocijas,

kas izdevās, kas sagādāja grūtības un kā rīkošos turpmāk, kādas stratēģijas izmantošu (pašvadīta mācīšanās).

- Fiziskā drošības moduļa apguvei uzdevumos jāiekļauj arī sasniedzamie rezultāti, kuros skolēns praktiskās darbības laikā patstāvīgi analizē un izvērtē bīstamas situācijas, patstāvīgi pieņem izsvērtus lēmumus savai drošībai un atbilstoši rīkojas, piemēram, vingrinājumus uz āra trenāžieriem izpilda atbilstoši savai veselībai un spējām, pārvietojoties ievēro ceļu satiksmes noteikumus.

Tiešsaistes mācību resursi

- *Skola2030* mācību līdzekļu paraugi: [http:// mape.skola2030.lv](http://mape.skola2030.lv).
- Lietotņu piemēri: *MyFitnessPal; Nike Run Club; Strava*.

Valsts izglītības satura centra īstenotā projekta “Kompetenču pieeja mācību saturā” mērķis ir izstrādāt, aprobēt un pēctecīgi ieviest Latvijā tādu vispārējās izglītības saturu un pieeju mācīšanai, lai skolēni gūtu dzīvei 21. gadsimtā nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

